

CONCEPTPROGRAMMA

TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN 2017
PIRATENPARTIJ

Piratenpartij

INLEIDING

Introductie	3
Over ons	4
Over dit programma	6
Kernpunten	
Burgerrechten	8
Overheid: Open, inzichtelijk en efficiënt	10
Democratie en invloed burger	12
Vrijheid van informatie	16
Thema's	
Justitie	21
Een ander drugsbeleid	24
Gezondheidszorg	25
Onderwijs	27
Mobiliteit	31
Duurzaamheid	32
Ministerie van digitale infrastructuur	35
Economie, financiën en banken	36
Internationaal	42
Ontwikkelingssamenwerking	44
Vluchtelingen	45
Dankwoord	48

INTRODUCTIE

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec vel ultrices leo. Mauris quis sapien a tortor iaculis viverra. Suspendisse ornare erat orci, at pulvinar lorem eleifend non. Curabitur bibendum tortor vitae libero efficitur varius. Morbi id tempus tortor, in sodales metus. Maecenas tempor nulla ac lectus rhoncus laoreet. Quisque consectetur egestas elit, vel feugiat ex facilisis non. Proin semper id risus vitae ultrices. Vivamus egestas urna at augue imperdiet, quis rhoncus erat aliquet. Quisque egestas ultricies cursus. Maecenas non sapien arcu. Proin ut tellus et ex blandit pretium. Ut imperdiet justo a maximus porta. Donec feugiat dui metus, non feugiat lacus gravida a. In hac habitasse platea dictumst.

Aenean commodo, dui id fermentum vulputate, elit elit consectetur nisl, ac mollis lectus ex id lorem. Nulla dignissim neque eu nunc aliquam, feugiat tincidunt nulla gravida. Vivamus vitae libero vel elit auctor consectetur. Praesent id arcu sit amet ante blandit suscipit sed quis leo. Ut eget urna interdum, egestas lacus vitae, maximus lectus. Integer nunc nibh, ultricies eget tellus et, commodo sodales nisi. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus et ultrices posuere cubilia Curae; Nam eget varius nunc. Interdum et malesuada fames ac ante ipsum primis in faucibus. Vivamus luctus, augue rutrum condimentum gravida, neque quam sodales turpis, non porttitor velit tellus et purus. Quisque dolor ligula, congue quis aliquet sit amet, faucibus in est. Nam tincidunt non ipsum nec tempus. Ut hendrerit sodales purus ac efficitur. Nullam nisi metus, suscipit sit amet sollicitudin quis, rutrum quis libero. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus et ultrices posuere cubilia Curae;

Nullam eu varius massa. Maecenas pulvinar turpis vitae efficitur sagittis. Pellentesque sollicitudin, nisi at lacinia rutrum, ligula eros commodo nibh, et sodales sem sapien dapibus nunc. Suspendisse mattis viverra magna non elementum. Sed dapibus mi eu risus venenatis elementum. Duis interdum neque diam. Donec porta ante urna, id tristique sapien pharetra et. Curabitur nec arcu nulla. Ut volutpat congue feugiat.

Ancilla van der Leest

Lijsttrekker Piratenpartij Nederland

OVER ONS

De Piratenpartij is *meer* dan een politieke partij. We zijn een internationale beweging *voor* en *door* burgers. We zijn actief in meer dan zestig landen. Wij streven naar een meer pure vorm van democratie, opgebouwd *door* burgers om te vechten *voor* burgers.

Democratie zoals democratie *echt* bedoeld is.

Onze werkwijze is zeer open. Iedereen kan voorstellen, plannen, initiatieven en alternatieven aandragen. We delen alles met al onze leden. Zij kiezen vervolgens op democratische wijze het beste alternatief. Democratie moet een inclusief proces zijn waar zoveel mogelijk mensen bij betrokken worden. Net als het internet.

Online kunnen we allemaal onze mening en zorgen kwijt. Iedere stem kan gehoord worden. Online kunnen we delen en samenwerken. Door gebruik te maken van de mogelijkheden van internet willen we meer mensen bereiken en betrekken bij de democratie.

Dat is wat de Piratenpartij zo bijzonder maakt: iedereen kan op elk willekeurig moment net zo veel of weinig invloed uitoefenen binnen de partij als hij of zij wenselijk vindt. Als er iets mist in het programma van de partij of als je vragen, zorgen of plannen hebt, kun je ons heel gemakkelijk bereiken en een discussie aangaan. Je kunt veel *meer* doen dan één keer per vier jaar een kruisje zetten in een stemlokaal. Als je wilt dat iets goed gedaan wordt, moet je het *zelf* doen. Dit geldt dubbel en dwars voor onze democratie.

Waar komen we vandaan?

De Piratenpartij is ontstaan uit onvrede en een sterke drang naar verandering en verbetering. De huidige politiek laat veel te wensen over. Wij vinden dat de politiek transparantie en inspraak mist. Tegelijkertijd zien we mogelijkheden in moderne informatietechnologieën om dit sterk te verbeteren.

Tegenwoordig kan iedereen vrij en gemakkelijk met elkaar communiceren. Burgers zijn beter geïnformeerd en hebben meer te zeggen. De media bestaan niet meer uit louter grote bedrijven. Iedereen kan zich informeren en informatie delen en verspreiden. Mondige burgers kunnen zichzelf beter organiseren, en hun boodschap naar buiten brengen zonder enige hulp van de media.

De Piratenpartij vindt dat de mogelijkheden van het internet moeten worden benut om de democratie en de rechten van burgers te versterken.

De eerste Piratenpartij werd in 2006 opgericht in Zweden. Het was een reactie op de ongezonde en onwenselijke invloed van de Amerikaanse industrie op het functioneren van de Zweedse overheid. Deze Zweedse Piraten wilden meer invloed van burgers, meer openheid van de overheid, meer privacy voor burgers en een hervorming van de zogenaamde intellectuele eigendomsrechten zoals auteursrecht en patentrecht.

De Zweden staan ondertussen niet meer alleen. Inmiddels zijn er meer dan zestig Piratenpartijen, verspreid over alle continenten. We werken ook internationaal samen via *Pirate Parties International* [1\)](#) en de *European Pirate Party* [2\)](#).

Democratie door democratische praktijk

Democratie is de heerschappij van iedereen, voor iedereen. Een echte democratie draait niet alleen om de stem van de meerderheid of de beste lobbyisten. Democratie moet een systeem zijn waarin iedereen gehoord wordt en zich ook gehoord *voelt*.

Nederland behoort tot de sterkere democratieën in de wereld. Onze democratie is echter beslist niet perfect. De cijfers liegen er niet om: de politieke betrokkenheid van burgers is gering. Slechts 2,5% van de kiezers is lid van een politieke partij. Deze mensen mogen eens per jaar stemmen over diverse zaken, tijdens congressen en bijeenkomsten van zo'n partij.

Van de overige 97,5% maakt ongeveer een kwart van de kiezers geen gebruik van het recht om eens in de vier jaar stemmen. Wij vinden, dat een grotere en meer betrokken participatie van burgers de enige manier is om onze democratie te versterken.

Het is dan ook een van onze hoofddoelen om burgers een relevant en toegankelijk platform te bieden om invloed uit te oefenen en hun mening te laten gelden over het beleid van de overheid. Op die manier lopen beslissingen steeds via de bevolking, en *niet* via een kleine minderheid van volksvertegenwoordigers en specialisten.

Democratisch tekort

Nederland is een zeer democratisch land. Dat zien we terug in de politiek. Er zijn echter wel ondemocratische invloeden van buitenaf. Soms zijn die onschuldig, maar vaak ook niet. Een gebrek aan openheid en transparantie werkt dit soort ondemocratische invloeden in de hand.

Veel populaire media zijn in handen van grote bedrijven die belang hebben bij bepaalde interpretaties van gebeurtenissen of een bepaalde focus op wat wel en niet nieuwswaardig is. De achterliggende belangen van deze organisaties zijn niet altijd even duidelijk, en kunnen in bepaalde gevallen als manipulatie worden beschouwd.

Nieuws over politiek, partijen, debatten en beslissingen wordt via dezelfde media verspreid. Dit kan gemakkelijk leiden tot sturende of misleidende berichtgeving.

De voorbereiding van besluitvorming en wet- en regelgeving vindt plaats op de ministeries. Soms op initiatief van het parlement, soms op initiatief van de minister. Waar bepaalde vragen, thema's en issues vandaan komen is vaak niet helder. Er wordt dan bijvoorbeeld gezegd: "De samenleving roept om meer veiligheid!", zonder dat er wordt vermeld, wie in de samenleving dat precies roepen en waarom ze dat roepen.

De ministeries worden bevolkt door ambtenaren met aan het hoofd een minister. Er is veel overleg tussen ambtenaren, bedrijven en andere organisaties. De inhoud daarvan wordt niet altijd bekend gemaakt. Een groot deel van het politieke proces speelt zich zo buiten het zicht van burgers af.

Initiatief en selectie

De Piratenpartij wordt niet gesteund door de leden; de Piratenpartij *is* haar leden. De Piratenpartij is een bottom-up partij. We bouwen op de kennis, kwaliteiten en inzet van onze leden. Zo creëren we een partij die echt *alle leden* vertegenwoordigt. Wij geloven, dat echte verandering alleen kan plaatsvinden door mensen zelf. De Piratenpartij geeft haar leden dus zo veel mogelijk vrijheid om over alles mee te denken en om mee te helpen. De leden hebben de meeste invloed, *niet het bestuur of de partij-elite*. We maken gebruik van diverse technische hulpmiddelen om een constante input van leden mogelijk te maken. We zijn voortdurend met elkaar in gesprek.

1) <https://pp-international.net>

2) <http://europeanpirateparty.eu>

Ons programma

Dit programma bestaat uit twee delen. Allereerst de kernpunten van de Piratenpartij. Die maken ons wat we zijn. Vanuit deze kernpunten verklaren en motiveren we *al* ons doen en laten. Het thema-deel bestaat uit onze plannen en ideeën over beleidsterreinen die binnen de partij op grond van deze kernpunten ontwikkeld zijn.

Onze standpunten ontstaan bottom-up, via e-democracy vanuit onze leden. Ons programma is daarom nooit “af”. Het is altijd in ontwikkeling. Standpunten kunnen altijd via e-democracy-systemen toegevoegd, gewijzigd of verwijderd worden. De laatste versie van ons programma kun je altijd vinden op onze website, waar we het publiceren en zullen blijven uitwerken. Dit programma moet je dan ook zien als een momentopname. Dit is de inzet in onze aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017.

KERNPUNTEN

BURGERRECHTEN

Burgerrechten zijn er om individuele vrijheden te garanderen en burgers te beschermen tegen de willekeur van invloed en bemoeienis door overheden of bedrijven. Twee voorbeelden hiervan zijn het recht op privacy en het recht op vrijheid van meningsuiting. Deze burgerrechten staan onder druk door de toenemende surveillance van overheden en bedrijven. Er is tevens een verschuiving gaande van nationale macht naar Europese macht. Internationale verdragen en overeenkomsten zijn vaak in strijd met individuele burgerrechten. Het is daarom steeds belangrijker om goed te regelen dat onze burgerrechten niet in het geding raken. Nederland moet in internationaal verband de hoogst mogelijke standaard van burgerrechten bepleiten en verdedigen. We kunnen niet toestaan dat burgerrechten in het binnen- of buitenland geschonden worden.

Burgerrechten vormen de grondvesten van onze partij.

Concessies doen aan burgerrechten betekent concessies doen aan de fundamenteën van de democratie. Als Piratenpartij toetsen wij al ons handelen *altijd* aan die elementaire rechten van burgers.

Dit zijn onder andere:

- Het recht op privacy
- Het recht onschuldig te zijn tot het tegendeel is bewezen
- Het recht gehoord te worden, het recht op verweer
- Het recht op vrije verplaatsing
- Het recht op vrije toegang tot internet
- Het recht op vrije communicatie
- Het recht op vrijheid van meningsvorming en meningsuiting
- Het recht op onderwijs tot op het hoogste onderwijsniveau
- Het recht op gelijkwaardige behandeling, het gelijkheidsbeginsel
- Het recht op persoonlijke integriteit en zelfbeschikking
- Het recht om je eigen identiteit vorm te geven, zoals LGBT+, zonder inmenging van anderen

Geen wet, verdrag, overeenkomst of besluit, mag deze fundamentele rechten *ooit* schenden of beperken.

Gebruik vertrouwelijke gegevens

Overheden en bedrijven willen steeds meer van ons weten. We kunnen steeds minder echt voor onszelf houden. Overheden beweren met meer informatie onze veiligheid te kunnen vergroten. Door de aanpassingen in de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de Wet bestrijding computercriminaliteit III krijgen opsporingsdiensten vergaande bevoegdheden om grootscheeps communicatie te onderscheppen. De noodzaak voor deze extra bevoegdheden, voor deze hele sleepnetmethode, is *nooit* aangetoond.

Bedrijven willen ook steeds meer te weten komen. Men kan eigen producten en diensten dan beter, meer gericht en agressiever verkopen. De informatie die men verzameld kan

weer worden doorverkocht aan derden, zonder onze inspraak, zonder dat wij er iets van weten.

Er wordt regelmatig om onze privégegevens gevraagd. Bijvoorbeeld bij een inschrijving, of een bestelling. Als onze gegevens gebruikt worden zonder onze toestemming of zonder ons medeweten verliezen we een stuk privacy en daarmee ook een stuk van onze vrijheid.

Ogenschijnlijk onschuldige informatie kan voor allerlei ongewenste doeleinden worden gebruikt. Een organisatie moet niet kunnen “handelen” in onze gegevens. Het kan resulteren in veel hinderlijke reclame - per post, telefoon, email en social media. Dergelijke gegevens vallen helaas ook steeds vaker in verkeerde handen en dan kunnen de gevolgen veel ernstiger zijn.

Informatie die nodig is voor het leveren van een dienst of product moet kunnen worden opgeslagen. De informatie mag echter niet voor andere doeleinden dan het leveren van de betreffende dienst of product worden gebruikt. Wanneer de dienst volledig geleverd en betaald is, verdwijnt de noodzaak om persoonlijke gegevens te bewaren. Het zonder expliciete toestemming langere tijd bewaren van persoonsgegevens moet verboden worden. De organisatie die de informatie vergaard zou daar ook zelf verantwoordelijk voor moeten zijn. Het opslaan van persoonsgegevens moet zeer zorgvuldig en veilig gebeuren.

We stellen de volgende maatregelen voor:

- Een verbod op de ongevraagde verkoop van persoonlijke informatie.
- De bewustwording over het omgaan met persoonlijke gegevens moet worden vergroot.
- De capaciteit en slagvaardigheid van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) wordt vergroot met o.a. strengere tuchtmaatregelen.
- Anoniem reizen wordt weer mogelijk gemaakt.
- Het 'terughackvoorstel' voor politie gaat van tafel.
- Preventief fouilleren wordt gestopt.
- Cameratoezicht zal worden beperkt.
- Een verbod op software voor automatische herkenning van personen in de openbare ruimte.
- Privacy by design¹⁾ wordt een wettelijk verplicht uitgangspunt.
- Korting bij een dienst/product in ruil voor gegevens wordt verboden.
- Sociale netwerken moeten de mogelijkheid bieden aan alle gebruikers om (meta)informatie te verwijderen, ook in back-ups.
- Tagging van foto's of andere privé informatie door derden mag op netwerksites alleen met expliciete toestemming van de persoon in kwestie.

Koppeling en gebruik persoonsgegevens

De laatste jaren is analyse- en datamining technologie enorm gegroeid. Databases worden groter en databases worden gekoppeld. Het analyseren en doorzoeken van al die *big data* is steeds makkelijker en sneller te doen. Het is veelal onduidelijk *wie* het analyseren en doorzoeken doet. *Wat* er geanalyseerd en doorzocht wordt is vaak

onbekend. Voor burgers is informatie weliswaar makkelijker te vinden maar helaas ook veel moeilijker te verwijderen. Daarom is het belangrijk dat we privacy beschermende maatregelen uitbreiden en dat we de naleving daarvan strikt controleren en waarborgen.

De opsporings-, inlichtingen- en veiligheidsdiensten hebben de beschikking over vele databases met persoonsgegevens. Een voorbeeld van een dergelijke database is CIOT (Centraal Informatiepunt Onderzoek Telecommunicatie) waar automatisch gegevens van gebruikers van alle providers worden opgeslagen. Keer op keer weer blijkt dat er geen adequate beveiliging is tegen ongeoorloofde zoekopdrachten. Enige controle op naleving van wetgeving omtrent dit alles is minimaal. Wij willen de hoeveelheid zoekopdrachten uit dergelijke databases sterk aan banden leggen.

Een ander voorbeeld is Systeem Risico Indicatie uit de wet SUWI, een systeem om gegevens uit te wisselen. Burgers worden compleet en automatisch doorgelicht door databases aan elkaar te koppelen en een risicoprofiel te maken. SyRI maakt van iedere burger een verdachte om een relatief kleine hoeveelheid fraude op te sporen. SyRI en soortgelijke systemen moeten worden stopgezet.

Informatie uit bovenstaande databases, inclusief afgetapte telefoongesprekken en meta- en locatiedata, mag enkel gebruikt worden ter ondersteuning van researchewerk. Zoekopdrachten zijn alleen toegestaan bij een gerede individuele verdenking van een strafbaar feit, na toetsing door een gespecialiseerde onafhankelijke Officier van Justitie. Er mogen geen sleepnetmethodes worden gebruikt om informatie te verzamelen.

Er moet een betere controle komen op (ongeoorloofde) zoekopdrachten. Als burgers hebben we het recht te weten waar, wanneer, door wie en welke gegevens over ons opgevraagd worden tijdens een onderzoek. Zodra gegevens over ons zijn opgevraagd moeten wij hier verplicht actief over geïnformeerd worden.

Slimme meters

Energiemeters meten gebruik per seconde maar geven deze geaggregeerde data zelfstandig per maand of kwartaal door aan de energiemaatschappij.

Energiemaatschappijen en distributiebedrijven mogen niet op eigen initiatief zelf kastjes kunnen aansturen. Publicatie van de broncode van software in meetkastjes moet verplicht worden. Het moet altijd mogelijk zijn om een slimme meter te weigeren.

OVERHEID: OPEN, INZICHTELIJK EN EFFICIËNT

De overheid is er om de organisatie van onze samenleving zo overzichtelijk mogelijk te houden. Deze uitvoerende macht moet in een democratie controleerbaar zijn. Het is daarom belangrijk, dat alles wat de overheid doet, door burgers kan worden opgevraagd en bekeken.

Dit recht op inzage is geregeld in de slecht functionerende Wet Openbaarheid van Bestuur (WOB). Verzoeken verlopen uiterst traag en geheimhouding door de overheid wordt te veel beschermd. Om dit te veranderen, heeft de Tweede Kamer de 'Wet Open Overheid' (WOO) aangenomen (Kamerstuk 33.328). WOO is een verbetering op de WOB,

maar is nog verre van perfect. De anti-misbruik-bepalingen dreigen te leiden tot willekeur, en sancties op het niet (tijdig) naleven van verzoeken ontbreken.

Alle ambtenaren (ongeacht positie) dienen verantwoording af te leggen. Niet alleen aan de overheid, maar ook aan burgers. Door ambtenaren zo duidelijk mogelijk identificeerbaar te maken, worden ze gemakkelijker aanspreekbaar op hun handelen en gedragingen. Als een ambtenaar zijn persoonlijke beleidsvisie bij een advies gebruikt, mag deze niet gecensureerd worden bij WOB- of WOO-verzoeken.

Met de huidige mogelijkheden van het internet is het niet meer dan logisch te verwachten, dat iedereen naar wens informatie direct moet kunnen inzien. We moeten daarom – naast de indexverplichting – ook openbaarheid van documentatie tot een standaard te maken.

De WOB of WOO zal dan worden vormgegeven rondom de *uitzonderingen*, en enkel en alleen gaan over informatie die om specifieke redenen *niet* standaard vrijgegeven hoeft te worden.

Een betrouwbare overheid begint met een controleerbaar en representatief parlement dat proactief en adequaat die overheid controleert. De Piratenpartij ziet dat de controlefunctie van de Eerste en Tweede Kamer door fractiediscipline en vergaderlast onder druk staat. Daarnaast wordt de controlefunctie van de burger systematisch tegengewerkt door WOB-verzoeken te frustreren.

WOB/WOO-verzoeken

Binnen alle lagen van de overheid moet het tegenwerken van WOB (en later WOO)-verzoeken stoppen. Deze verzoeken dienen tijdig en volledig afgehandeld te worden. Het uitgangspunt moet zijn om zoveel mogelijk informatie vrij te geven. Er *moet* een cultuuromslag plaatsvinden waarbij openheid de standaard wordt. Het onnodig zwartlakken van teksten dient te worden bestraft. Er moet voorkomen worden dat politieke keuzes op een lager niveau worden afgestraft. Door duidelijke richtlijnen over de structuur van documentatie op te stellen moet altijd achterhaald kunnen worden waar enige politieke beslissingen ontstonden.

Feedbacksysteem

Door de regelgevende overheidsinstantie direct verantwoordelijk te maken voor (een eerste versie van) de uitwerking, kunnen veel problemen worden voorkomen. Wij denken dan aan een feedback-trackingsysteem voor bureaucratie en wetgeving. Een dergelijk systeem faciliteert terugkoppeling van mensen die beleid daadwerkelijk uitvoeren. Een platform voor de communicatie tussen beslisser en uitvoerder. Wat er fout gaat op uitvoerend niveau wordt automatisch teruggekoppeld, zodat aanpassingen op een hoger niveau snel gemaakt kunnen worden. Een dergelijk feedback systeem maakt overheidshandelen minder rigide.

Open standaarden

De overheid moet de ontwikkeling van *open source* en open standaarden in de publieke en private sector faciliteren, opdat op termijn veel tijd en geld bespaard kan worden. Dit gebeurt bijvoorbeeld al bij stopcontacten en bij micro-USB aansluitingen voor een mobiele telefoon.

Er zijn veel meer voorbeelden waar een grotere marktefficiëntie gerealiseerd kan worden wanneer onderdelen *open source* ²⁾ en met open standaarden worden ontwikkeld. Ook materialen die de overheid gebruikt kunnen *open source* worden ontwikkeld, zoals verkeersborden of lantaarnpalen.

Vertrouwen in burgers

Nederland kent heel veel regels. Door al die regels zijn mensen in alle beroepsgroepen veel tijd kwijt aan administratie. Die tijd kunnen ze dan niet besteden aan werk. Bureaucratie is er vaak op gericht om werknemers te controleren en verantwoordelijkheden af te tikken. De overheid moet haar controledrang temperen. De overheid moet vertrouwen hebben dat mensen goed zijn opgeleid en kundig genoeg zijn om hun beroep op de juiste wijze uit te oefenen. De overheid lijkt de burger steeds meer te zien als een mogelijke verdachte. Op die manier komt de overheid steeds meer tegenover de burger te staan. Wij willen dat de overheid weer naast de burger komt staan.

Klokkenluiders

Klokkenluiders onthullen zaken die 'geheim' gehouden worden. Als overheden of bedrijven wangedrag proberen te verhullen, speelt een klokkenluider een belangrijke maatschappelijke rol. Hun positie moet dan ook goed worden beschermd. Het melden van misstanden moet mogelijk zijn buiten de eigen organisatie. Een klokkenluider moet tevens vrijwaring krijgen van vervolging. Er moet ook een goede ontslagbescherming komen voor klokkenluiders.

DEMOCRATIE EN INVLOED BURGER

In een democratie is de overheid er *voor* en *door* burgers. Het is voor ons daarom vanzelfsprekend dat de burger mag weten wat de overheid doet. Om er zeker van te zijn dat de overheid inderdaad *voor* de burger werkt, moet de burger ook makkelijk en goed kunnen participeren in besluitvorming. Door meer partijen te betrekken bij het besluitvormingsproces, kunnen voorstellen worden gemaakt met meer beschikbare kennis en expertise. Een voorstellen heeft op die manier ook direct een breder draagvlak onder de bevolking. E-democracy ³⁾ is een uitstekend instrument om hierin te voorzien.

Het huidige wetgevingsproces wordt gedomineerd door de bestuurders (regering,

Gedeputeerde Staten, Colleges van B&W) ten koste van de volksvertegenwoordigers. Voor belangenbehartigers en lobbyisten is het daarom effectiever om direct de bestuurders aan te spreken, dan mee te doen aan het politieke proces. Wij willen er alles aan doen om daar een einde aan te maken.

De overheid moet geen gewenst beleid aan de samenleving verkopen; het beleid moet de samenleving volgen. Er is een aanpassing van de machtsverhoudingen nodig ten gunste van de volksvertegenwoordiging en de burgers, zodat het politieke debat – en daaropvolgend beleid – meer open en transparant wordt.

Lobbyisten worden uitgenodigd voor direct overleg met bestuurders. Hun informatie, 'kennis' en wensen worden zwaar meegewogen in enige wets- en beleidsvoorstellen. Hiermee hebben ze een voorsprong op gewone burgers, die pas inspraak krijgen als er een kant-en-klaar voorstel wordt gepresenteerd. De Piratenpartij streeft naar meer burgerparticipatie, en wil deze ongelijkheid ongedaan maken.

Dit kan door alle overleg en communicatie met lobbyisten transparanter te maken. Dingen als agenda's en notulen moeten gewoon inzichtelijk zijn online. Dit komt de transparantie ten goede en biedt mogelijkheden voor meer toezicht en controle. *Online* en *offline* platformen kunnen burgers in een vroeg stadium betrekken bij beleidsvorming. Als beslissingen meer lokaal en samen met de bevolking genomen worden, brengen we de democratie dichterbij burgers.

Directe inspraak: E-democracy / offline burgertoppen

Mensen weten zelf het beste wat zij willen. Daarom is het belangrijk dat burgers in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden bij beleid. Internet biedt hier fantastische mogelijkheden. Burgers van alle leeftijden kunnen vanaf iedere locatie en op ieder moment hun wensen en zorgen kenbaar kunnen maken.

Mensen met expertise op een bepaald gebied kunnen gemakkelijk samenkomen om een kwalitatief goed voorstel of beleidsplan vorm te geven. Tegelijkertijd is het mogelijk om in een kort tijdsbestek te peilen wat het draagvlak van zo'n voorstel of beleidsplan is.

Op initiatief van de Piratenpartij wordt op lokaal niveau al gebruik gemaakt van verschillende E-democracyplatformen. In dit systeem kan iedereen op eenvoudige wijze meedoen aan besluitvorming via directe democratie (zelf) of door het vrijwillig overdragen van je stem.

Daarnaast wil de Piratenpartij burgertoppen organiseren, waarbij willekeurige burgers worden uitgenodigd om bij elkaar te komen en in een interactieve workshop oplossingen te bedenken voor problemen in de samenleving. Op deze manier willen wij burgers weer een streepje voor geven en de invloed van lobbyisten terugdringen.

Breng de democratie naar burgers.

Niet eens per vier jaar, maar iedere dag.

Referendum

Het huidige raadgevend referendum is een negatief instrument. Het biedt alleen de mogelijkheid om aangenomen wetten af te schieten. De Tweede Kamer mag de uitslag echter naast zich neerleggen. De opkomstdrempel suggereert dat het referendum bindend is, maar in feite worden we blij gemaakt met een dode mus.

Dit ondermijnt het vertrouwen in de democratie.

Een bindend correctief referendum is een noodrem. Burgers hebben nog steeds geen invloed op de inhoud van beleid. Bestuurders gaan vaak weer terug naar de tekentafel, zonder te weten waarom burgers precies 'nee' gezegd hebben. Er is een beeldvormend proces vooraf nodig om meer inzicht te krijgen en om zo te voorkomen dat die noodrem (vaak) gebruikt wordt.

Wij stellen de volgende maatregelen voor:

- Het huidige raadgevend referendum veranderen in een bindend correctief referendum.
- Er komt een raadgevend referendum aan het begin van beleidsvorming.
- Een agenderend referendum, zodat mensen punten op de politieke agenda kunnen zetten.
- E-democracy en burgertoppen om participatie te verhogen.

Lokale besluitvorming

Wetgeving dient zo dicht mogelijk bij de burger te worden gemaakt. Burgers hebben dan meer invloed op die wetgeving en kan directe democratie, vanwege de kleinschaligheid, gemakkelijker geïmplementeerd worden. De Piratenpartij wil dat alleen wetten die niet op een bepaald bestuurlijk niveau (dorp, gemeente, provincie, staat) kunnen worden opgelost, naar het eerstvolgende hogere niveau worden doorgeschoven. Dit heet het subsidiariteitsbeginsel.

Uitbreiding Tweede Kamer

Sinds 1956 bestaat de Tweede Kamer uit 150 zetels. Het aantal stemgerechtigden is sinds die tijd meer dan verdubbeld. Dit betekent dat de kiesdrempel (het aantal stemmen dat nodig is voor een zetel) in feite ook is verdubbeld. De vele overheidsdiensten zijn in de afgelopen halve eeuw bovendien een stuk complexer geworden. Hierdoor staat de controlefunctie van de Tweede Kamer onder druk.

Het aantal stemmen dat nodig is voor een Tweede Kamerzetel moet terug naar het niveau van voor 1956. Het aantal zetels moet daarvoor worden verdubbeld naar 300. Dit bevordert specialisatie van Kamerleden en het verlicht de vergaderdruk van individuele leden. Bovendien worden minderheden op deze manier beter gerepresenteerd. Dit alles zal de controlefunctie van de Tweede Kamer enorm ten goede komen. Tijdens de verbouwing van het Binnenhof kan hier rekening mee worden gehouden.

Constitutioneel hof

Wanneer wetten aan de grondwet getoetst worden, kunnen veel schendingen van burgerrechten worden voorkomen. Op dit moment is het grondwettelijk *verboden* om nieuwe wetgeving aan de grondwet te toetsen. Nederland is een van de weinige westerse landen zonder constitutioneel hof. Dit verbod moet worden geschrapt. En er moet een constitutioneel hof worden ingericht. Dit constitutioneel hof wordt een aanvulling op de Eerste Kamer, die gewoon in huidige vorm blijft bestaan.

Kiesgerechtigde leeftijd 16 jaar

Veel politieke beslissingen hebben grote gevolgen voor de toekomst. Onze beslissingen zullen significante gevolgen hebben voor het leven van jongeren. Daarom moeten jongeren het recht hebben om deel te nemen aan het democratische proces. Jongeren moeten actief gestimuleerd worden, onder andere door ze de gelegenheid te bieden om deel te nemen aan E-democracysystemen en offline burgertoppen. Jongeren moeten de mogelijkheid krijgen om te stemmen op partijen die de belangen van deze jongeren vertegenwoordigen. De minimumleeftijd om te stemmen wordt daarom verlaagd naar 16 jaar.

Benoemingen openbaar bestuur

Vrijwel alleen de leden van de gevestigde partijen worden benoemd in het openbaar bestuur. Dit komt doordat de normaal geldende bepalingen tegen discriminatie en voorkeur *niet* van toepassing zijn op bij het toekennen van functies in het openbaar bestuur. Wij willen deze uitzondering schrappen. We willen dat functies in het openbaar bestuur, adviesraden en de ambtenarij worden toegekend op basis van verdienste, in een eerlijk en transparant selectie- of sollicitatieproces.

Representatieve democratie

De Piratenpartij wil dat burgers de mogelijkheid hebben om directer en met meer invloed deel te nemen aan het politieke debat- en besluitvormingsproces. Zowel individueel als collectief. Daarom eisen wij dat barrières die participatie van nieuwe politieke partijen aan verkiezingen bemoeilijken of onmogelijk maken worden verwijderd (zoals een hoog aantal handtekeningen of een hoge borg). Burgers en belangengroepen moeten de mogelijkheid hebben tot vereniging en inspraak, ongeacht hun omvang of status.

VRIJHEID VAN INFORMATIE

De vrije toegang tot informatie zoals kennis, technologie en cultuur moet gezien worden als een fundamenteel burgerrecht, en moet verankerd worden in onze rechtstaat. De huidige wetgeving omtrent intellectueel eigendom, auteursrecht en patentrecht vormt echter vaak een belemmering voor deze toegang.

Wij willen deze wetgeving daarom radicaal hervormen.

De economie is steeds meer gebaseerd op informatie. Dat is goed nieuws, want we kunnen informatie vrijwel gratis vermenigvuldigen en delen. Het internet biedt mensen geweldige mogelijkheden om overal ter wereld te beschikken over nieuws, kennis, technologie, entertainment en cultuur.

Om ervoor te zorgen dat mensen deze mogelijkheden tot zelfontplooiing optimaal kunnen benutten, is het van belang dat de bestaande informatiemonopolies worden afgebroken. Dit kan onder andere gedaan worden door het auteursrecht sterk te beperken en door het patentensysteem af te schaffen.

Auteursrecht

Auteursrecht is er, om te voorkomen dat iemand anders geld verdient aan het werk van een auteur zonder de auteur te erkennen of te betalen. Het auteursrecht schiet nu zijn doel voorbij en dient nu vooral de 'copyright-industrie', ten koste van de auteur. Het is niet uit te leggen dat het auteursrecht tot 70 jaar na de dood van de auteur nog relevant is voor de bescherming van het inkomen van de auteur. De termijn van 70 jaar is onhoudbaar in een tijdperk waarin informatie steeds sneller veroudert.

Cultuur wordt nooit in een vacuüm geproduceerd. Artiesten worden geïnspireerd door schrijvers, kunstenaars en musici die hen voorgingen. De huidige termijn van het auteursrecht belemmert deze normale culturele ontwikkeling.

Het auteursrecht valt in de huidige vorm bovendien alleen te handhaven door al het internetverkeer te controleren en censureren.

De Piratenpartij wil het auteursrecht sterk beperken, opdat het juist in dienst komt te staan van de auteur.

Dat betekent concreet:

- Het gratis verspreiden van informatie voor niet-commercieel en educatief gebruik is toegestaan.
- Een forse verkorting van het commercieel auteursrecht tot een periode van maximaal vijf jaar. Elke type werk (film, roman, etc.) krijgt een naar het type werk aangepaste termijn. Deze termijn wordt zodanig bepaald – en aangepast – dat het werk zo snel mogelijk ook commercieel vrij beschikbaar komt en de sector zo snel mogelijk omschakelt naar nieuwe verdienmodellen.
- Privékopieën zijn geen bedreiging voor de uitgever en zijn daarom toegestaan.
- Ander gebruik als *fair use*, zoals remixen, is toegestaan.
- Panoramavrijheid blijft behouden

Publieke media

Media en journalistiek zijn essentieel voor een goed werkende samenleving en democratie. De media moeten voor burgers altijd vrij en publiekelijk toegankelijk zijn. Dit geldt in het bijzonder voor media die (mede) door publiek geld gefinancierd zijn. Deze media moeten via internet in ieder geval altijd *live* en in archiefvorm beschikbaar zijn. Deze media moeten ‘uitzenden’ (*content* produceren) onder een vrije licentie, zodat hergebruik altijd toegestaan is.

Persvrijheid

Journalisten hebben een belangrijke maatschappelijke taak. Journalisten leggen problemen in de samenleving bloot en vervullen een controlerende functie op de overheid, het bedrijfsleven, onze hele samenleving. Persvrijheid moet daarom altijd, onder alle omstandigheden gegarandeerd worden.

Toegankelijkheid websites

Internetsites van publiek gefinancierde instellingen moeten altijd toegankelijk zijn voor mensen met een handicap. Volgens het Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites moeten alle overheidswebsites sinds 2010 voldoen aan webrichtlijnen om dit te bewerkstelligen. Veel sites voldoen echter niet of onvoldoende aan deze richtlijnen. Internetsites van publieke instellingen moeten altijd deze webrichtlijnen volgen, en krijgen tot 2018 om hieraan te voldoen. Aanpassingen aan deze sites mogen vanaf 2018 alleen gedaan worden mits conform aan dezelfde webrichtlijnen.

Patentenhervorming

Patenten dienden ooit als bescherming voor innovatie. Het huidige patentsysteem maakt het echter steeds moeilijker om te innoveren. Door de kostbare en ingewikkelde procedures zijn patenten vrijwel alleen interessant voor grote bedrijven.

Als een kleine speler met een innovatie komt wordt deze regelmatig door een groot bedrijf opgekocht om deze juist niet te gebruiken en zo de eigen organisatie en marktpositie te beschermen. De geschiedenis leert ons bovendien dat er juist meer innovatie plaats vindt wanneer er geen of weinig patenten in omloop zijn.

Patenten moeten op korte termijn sterk beperkt worden en op lange termijn volledig afgeschaft. Te beginnen met medische- en biologische patenten zoals DNA, zaden, geuren, kleuren, chemische stoffen, soorten, levende wezens en delen daarvan (zoals cellen of organen), inclusief modificaties daarvan.

Het kwekersrecht is een model dat voldoende bescherming biedt aan ontwikkelaars van biologische producten zonder innovatie te belemmeren. Nederland dient het kwekersrecht internationaal te bevorderen en boven het patentrecht te plaatsen.

Voor het toekennen van patenten moeten hogere en zwaardere normen gelden. Patenten mogen bijvoorbeeld nooit worden verleend voor “uitvindingen” die niet uniek of niet

substantieel zijn. Er mogen ook nooit patenten worden afgegeven voor computerprogramma's of businessmodellen.

Farmaceutische patenten

Een alternatief waarbij farmaceuten geld kunnen verdienen *zonder* patenten is het Health Impact Fund⁴⁾. Dit fonds keert een premie uit aan farmaceuten die een nieuw geneesmiddel ontwikkeld hebben wat de QoL (Quality of Life) het meeste verbetert. Het geneesmiddel moet dan wel tegen kostprijs plus normale winstmarge verkocht worden. Na 10 jaar is iedereen dan vrij om een eigen generieke versie te produceren. Met behulp van dit systeem kan geleidelijk de overstap worden gemaakt naar het uiteindelijk afschaffen van farmapatenten.

Eigendomsrechten

Je bent *zelf* verantwoordelijk voor je eigendommen, en mag ze verantwoord gebruiken. Verantwoord gebruik omvat niet alleen het gebruik dat bij het ontwerp gepland was. Je mag je eigendommen gebruiken naar eigen goeddunken, voor eigen doeleinden. Wij strijden tegen de trend dat bedrijven dit gebruiksrecht proberen in te perken met een claim op 'intellectueel eigendom'.

Merkenrecht

Een handelsmerk is voor een producent soms wenselijk. Dit geeft hem mogelijkheden om zich duidelijk herkenbaar te maken voor de consument. Dat is nodig om consumentenbinding en bescherming mogelijk te maken. Merken van derden mogen gebruikt worden zo lang niet de indruk gewekt wordt dat er een product van dat merk verkocht wordt ('blurren' van merken op TV, of in andere kunstuitingen is dus niet nodig).

Informatie-monopolies

Nieuwe informatie-monopolies in publieke sectoren moeten worden voorkomen en bestaande monopolies moeten worden beperkt. De oprichting van de 'commons' (zoals gratis software, gratis cultuurgoederen, open octrooi-pools en vrij en open educatief materiaal) moet worden bevorderd en wettelijk worden beschermd.

Auteursrechtenorganisaties moeten zorgen voor uitgebreide transparantie, eerlijke participatieve rechten voor hun leden en solide contractvoorwaarden voor artiesten.

Het recht om te sleutelen

De vanzelfsprekendheid, dat we met onze eigen spullen mogen doen wat we willen, loopt gevaar. Er zijn steeds meer fabrikanten die proberen om het gebruik van hun producten

te sturen, door mogelijkheden tot het zelf sleutelen of repareren in te perken. Wij staan voor een maatschappij waar kennis benut kan worden zonder een contract met een fabrikant.

We zijn daarom tegen:

- *Digital Rights Management* (DRM⁵⁾) techniek die bepaalt wat een gebruiker afspeelt op zijn apparaten;
- het misbruiken van *Trusted Computing*⁶⁾ om af te dwingen dat een fabrikant alleen software van bepaalde leveranciers op zijn hardware mag zetten.

Internet kent geen grenzen

Het internet als medium zou geen grenzen moeten kennen. Er worden nu echter wel kunstmatige grenzen gemaakt die de toegang tot kunst, muziek en vrije nieuwsgaring belemmeren. Dit wordt 'geoblocking' genoemd. Zo kun je denken aan filmpjes op YouTube die je niet kunt zien in Nederland, of materiaal van de publieke omroep dat je niet kunt bekijken op je vakantie-adres. Geoblocking moet dan ook zo snel mogelijk worden afgeschaft.

¹⁾ <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/zelf-doen/privacycheck/privacy-design>

²⁾ https://nl.wikipedia.org/wiki/Open_source

³⁾ <https://en.wikipedia.org/wiki/E-democracy>

⁴⁾ <http://healthimpactfund.org>

THEMA'S

JUSTITIE

Politie en Justitie hebben een hele belangrijke publieke taak: ze handhaven de openbare orde in onze samenleving. De Piratenpartij wil het justitieel apparaat verbeteren zonder afbreuk te doen aan de persoonlijke vrijheid van burgers. Ons belangrijkste instrument is een onmiddellijk einde aan de 'war on drugs'. Er wordt dan direct veel capaciteit vrijgemaakt bij politie, justitie, rechtbank en gevangeniswezen.

Scheiding van Veiligheid en Justitie: Politie moet terug naar BiZa

Het toevoegen van politie aan het ministerie Veiligheid en Justitie heeft de nodige problemen veroorzaakt. In geen van onze buurlanden kent men een ministerie waar rechtspraak, openbare orde en veiligheid onder één dak zijn gebracht. In een sterke rechtsstaat hoort de rechterlijke macht onafhankelijk te zijn. Zonder een solide rechterlijke macht is er ook geen daadwerkelijke veiligheid mogelijk.

De verantwoordelijke minister lijkt weinig grip op dit ministerie te hebben. Het ene schandaal volgt het andere op. Daarom moet de creatie van dit 'superministerie' ongedaan worden gemaakt. Politie (veiligheid) moet terug naar het ministerie van Binnenlandse Zaken. We krijgen dan een ministerie van Justitie oude stijl terug.

Meer recherche, betere opsporing

De pakkans van criminelen is lager in Nederland dan in omringende landen. Om de pakkans te vergroten moet er meer in recherche worden geïnvesteerd. Meer agenten moeten worden omgeschoold naar recherche. Administratieve taken moeten fors worden teruggedrongen om bureaucratie te verminderen. Er moet een duidelijke scheiding zijn tussen 'blauw op straat' en researchewerk. Het verbeteren van de opsporing begint met het verbeteren van de aangifte. Het opnemen van aangiftes moet een specialisatie worden.

Aanpak fiscale sluiproutes

Er moet meer geïnvesteerd worden in de fiscale recherche. Er is een grootschalige hoeveelheid "zwart geld" in diverse belastingparadijzen verstopt door vermogende bedrijven, fondsen en particulieren. Het gaat echt om *duizenden miljarden euro's*. Deze belastingfraude schaadt ons allemaal. Daarom moeten fiscale sluiproutes strikter en meer intensief worden aangepakt. De opsporing en aanpak van deze misdaad moeten worden uitgebreid en geïntensiveerd .

Training en ondersteuning

Het monopolie op geweld brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Agenten moeten adequate kennis van wetgeving en bevoegdheden hebben. Geweldtraining moet gericht zijn op de-escalatie, om onrechtmatig gebruik van geweld door politie te voorkomen.

De Piratenpartij wil kennis en vaardigheden verhogen door middel van regelmatige trainingen waarin de-escalatietraining, geweldtraining, het actualiseren van kennis, psychische ondersteuning en evaluaties centraal staan. Daarnaast moet er goede ondersteuning en hulp zijn voor agenten met psychische klachten.

Agenten mogen altijd gefilmd worden (het hinderen van politie blijft strafbaar). Bij machtsmisbruik of buitensporig geweld zijn agenten net als burgers aansprakelijk. Een rechter dient dan te beoordelen of er sprake is van verzachtende omstandigheden of noodweer.

BOA's en geweld

De afgelopen jaren is veiligheidshandhaving een speelbal geworden van politieorganisaties en politiek. Onder het mom van bezuinigingen zijn taken weggehaald bij de politie en uitbesteed aan gemeenteambtenaren met buitengewone opsporingsbevoegdheid (Buitengewoon Opsporings Ambteaar, BOA) of zelfs aan bedrijven. De professionaliteit van de politie wordt hiermee afgebroken en het geweldsmonopolie van politie beëindigd.

BOA's worden uitgerust met wapens als pepperspray en in de toekomst mogelijk ook tasers. Dit vinden wij een gevaarlijke en onwenselijke ontwikkeling. Politie, BOA's, privébeveiligers en burgers hebben straks geen zicht meer op hun rechten en plichten. Deze glijdende schaal, waarbij de politie steeds meer aanzien verliest, moet stoppen. Het privatiseren van veiligheidstaken moet worden beëindigd en zoveel mogelijk worden teruggedraaid. BOA's mogen geen geweld meer gebruiken en geen wapens dragen.

Online criminaliteit

Het Openbaar Ministerie verwacht dat in 2021 *de helft* van alle criminaliteit online plaats vindt. Online criminaliteit moet een hogere prioriteit krijgen. De opleiding en uitrusting van politie is op dit moment ontoereikend om een echte aanpak van online criminaliteit te realiseren. De expertise en specialisatie van online criminaliteit en fraude moet worden vergroot. Team High Tech Crime moet worden uitgebreid en cybercrime moet een integraal onderdeel van de opleiding van politie worden.

Identiteitsfraude

De hoeveelheid identiteitsfraude neemt toe en is zeer ontwrichtend en tijdrovend. Het heeft grote financiële gevolgen voor slachtoffers. Daarom wil de Piratenpartij expertise

omtrent identiteitsfraude vergroten en een betere begeleiding voor slachtoffers.

Het BSN wordt vaak gebruikt als bewijs voor wie je bent. Het BSN is alleen een nummer wat jou uniek identificeert (identificatie). Het is geen handtekening (authenticatie). Er is betere BSN beveiliging nodig, bijvoorbeeld een Two Factor Authentication. Als het BSN door bijvoorbeeld identiteitsfraude niet meer als unieke identificatie werkt moet het makkelijker worden om te switchen van BSN. Het moet mogelijk worden om het BSN te wijzigen om ID-fraude tegen te gaan.

Encryptie en decryptie

De Piratenpartij maakt zich zorgen over vele voorstellen tot het afzwakken of inbouwen van achterdeurtjes in encryptie, gebruikt voor veilige uitwisselingen van bijvoorbeeld banktransacties, persoonlijke gegevens en andere privacygevoelige informatie. Deze voorstellen maken encryptie per definitie voor *iedereen* onveilig. Het invoeren van een decryptieverplichting is in strijd met het verschoningsrecht. De Piratenpartij verzet zich daarom tegen enige voorstellen tot mogelijke decryptieverplichting of een afzwakking van encryptie - *onder welke omstandigheden dan ook*.

Rechtsbijstand

Nederland is een democratische rechtstaat. De rechtsbijstand is echter gekelderd tot een onacceptabel niveau. Het recht op een adequate verdediging in de rechtbank moet hersteld worden, ook als iemand dat zelf niet kan betalen. Het Juridisch Loket moet worden uitgebreid en de bedragen voor toevoegingen moeten omhoog. Bij de rechtbank moet de hoeveelheid rechters en ondersteunend personeel worden uitgebreid, om de huidige problemen met onderbezetting op te lossen.

Terrorisme

Het woord terrorisme is afgeleid van het Latijnse 'terror', wat 'paniek' betekent. Terrorismen kan dus letterlijk vertaald worden als 'paniekisme'. Wetgeving moet worden aangenomen op basis van gezond verstand en niet op basis van angstgevoelens. Huidige strafrechtelijke wetgeving is ruim voldoende om criminele organisaties aan te pakken. Speciale terrorismewetgeving wordt daarom afgeschaft. Misdaad is misdaad.

Uitlevering

Burgers (en anderen die hier wonen) worden niet meer meer uitgeleverd aan landen die het Internationaal Strafhof niet erkennen. Een eerlijke rechtsgang moet gegarandeerd kunnen worden voor iedereen.

EEN ANDER DRUGSBELEID

Inmiddels is duidelijk dat de 'war on drugs' meer kwaad doet dan goed. Drugsverboden hebben niet geleid tot een daling van productie, handel en gebruik. De prijzen van drugs stijgen niet door schaarste. Dit verbod levert ons - al jaren - meer zware criminaliteit, meer corruptie, meer ernstige gezondheidsproblemen en milieuschade. In het zuiden van het land mogen buitenlanders de coffeeshops niet meer in - dus meer straathandel, criminaliteit en overlast van drugstoeristen. Er zijn tal van andere voorbeelden.

Uit het Manifest Joint Regulation¹⁾ blijkt dat 77% van de totale opsporingscapaciteit wordt besteed aan het handhaven van drugsverboden. Politie, justitie, rechtbank en gevangeniswezen kunnen hun capaciteit allemaal beter besteden.

Verskillende grootschalige onderzoeken laten zien dat ons drugsbeleid is ingehaald door de realiteit. De meest schadelijke stoffen zijn legaal verkrijgbaar bij de supermarkt, terwijl we mensen opsluiten voor stoffen die veel minder risico's met zich meebrengen. Recent onderzoek van het RIVM laat duidelijk zien dat ons beleid is gebaseerd op misinformatie en perverse belangen en *beslist niet* op wetenschap en feiten.

Drugsgebruik- en bezit

De Piratenpartij vindt dat drugsgebruik voor volwassenen onder het zelfbeschikkingsrecht valt. Drugsbezit moet daarom uit het strafrecht worden gehaald en gedecriminaliseerd worden. Cannabis wordt volledig gelegaliseerd. Als er sprake is van problematisch gebruik is dit een taak voor gezondheidszorg en niet voor justitie, net zoals bij alcohol en tabak.

Productie van drugs

De Piratenpartij wil productie en handel van drugs waar mogelijk reguleren. Dit zorgt ervoor dat de nodige capaciteit bij justitie vrijkomt die kan worden geïnvesteerd in de aanpak van (zware) criminaliteit. Door een criminele markt te veranderen in een gereguleerde markt, kunnen we de omstandigheden waaronder drugs geproduceerd en verkocht worden controleren. Dit levert nieuwe banen op en draagt zo bij aan de economie.

Dit levert tevens belastingen op, die kunnen worden ingezet voor preventie van gezondheidsproblemen (harm reduction), maar natuurlijk ook voor tal van andere zaken.

Met gestandaardiseerde producten, kwaliteitscontroles en voorwaarden aan verkoop (wat betreft leeftijd, reclame en gespecialiseerde verkooppunten zonder winstoogmerk) ontstaat hier een hele nieuwe (innovatieve) industrie, die tal van voordelen met zich meebrengt.

Mensen worden niet meer hun huis uitgezet omdat ze plantjes kweken. Drugsafval wordt niet meer in de natuur gedumpt, maar wordt verwerkt als farmaceutisch afval. Onderzoeken naar de helende werking en medicinale gebruiken van drugs zijn veelbelovend en dienen te worden gestimuleerd in plaats van tegengewerkt.

We stellen de volgende maatregelen voor:

- Het huidige verbods-systeem vervangen door regelgeving.
- Gereguleerde cannabisteelt, achterdeur coffeeshop dicht.
- Cannabis social clubs zonder winst oogmerk mogelijk maken.
- Veilige thuisteelt van cannabis toestaan.
- Drempels voor medische en industriële toepassing van hennep opheffen.
- Drempels voor wetenschappelijk onderzoek naar psychedelica als medicijn opheffen.
- De prioriteit aan de opsporing van productie én handel in drugs wordt zover geminimaliseerd als internationale verdragen toestaan.
- Nederland wordt weer een progressieve voorloper op het gebied van drugsbeleid en zet zich in voor aanpassing van internationale verdragen.
- Drugsgebruikers niet langer als criminelen behandelen; problematische gebruikers krijgen zorg, geen straf.
- Verkoop van psychedelica aan meerderjarigen toestaan in smartshops, door opgeleid personeel.
- Breed (wetenschappelijk) onderzoek naar psychotrope stoffen
- Opleidingen en informatie voor banenzoekers in de cannabis branche

GEZONDHEIDSZORG

De Piratenpartij wil in de zorg het welzijn en de zelfbeschikking van patiënten centraal stellen. Dat wil zeggen dat de term 'gezondheid' in brede zin wordt geïnterpreteerd. Ook worden fysieke, sociale en geestelijke gezondheid in regelgeving evenwichtig tegen elkaar afgewogen. De rol van verzekeraars wordt ingeperkt. Niet de verzekeraar, maar de arts en de patiënt bepalen *of* en *welke* zorg nodig is.

Gezondheid wordt niet alleen bepaald door medische zorg. Levensstijl speelt een grote rol. De Piratenpartij staat voor keuzevrijheid. Mensen mogen zelf bepalen hoe ze willen leven. De overheid kan wetenschappelijk aangetoond 'gezond gedrag' stimuleren via voorlichting, maar mag daarmee niet de individuele keuzevrijheid aantasten. Alle zorgverzekeringen dienen voor iedereen toegankelijk te zijn. Levensstijl en gezondheid mogen hier geen invloed op hebben.

Farmaceutische industrie

De ontwikkeling van geneesmiddelen moet naar terug naar de overheid (universiteiten) zodat ook minder winstgevend medicijnen voor een redelijke prijs op de markt kunnen worden gebracht. De farmaceutische industrie kan daarin samenwerken met universiteiten. Patenten op medicijnen worden afgeschaft.

Eigen risico

Het eigen risico is een straf op (chronisch) ziek zijn. Het leidt tot het uitstellen of vermijden van zorg. Dat is gevaarlijk en heeft uiteindelijk hogere kosten tot gevolg. Het verplichte eigen risico wordt afgeschaft. Het vrijwillig eigen risico is iets tussen verzekeraar en klant en kan gewoon blijven bestaan.

Wisselen van verzekeraar

Een zorgverzekeraar heeft het hele jaar door een inspanningsplicht om klanten tevreden te houden. Door een zorgverzekering na een periode van een jaar maandelijks opzegbaar te maken, is het makkelijker voor iemand om over te stappen. Zo wordt voorkomen dat een verzekeraar weigert te handelen in het belang van de verzekerde.

Jeugdhulp

Door het verplaatsen van jeugdhulp naar de gemeenten (in 2015) in combinatie met een pakket aan bezuinigingen is de kwaliteit van jeugdhulp vaak niet adequaat. Er is sprake van *postcodezorg* waardoor jongeren afhankelijk van het gebied waar ze wonen steeds vaker niet terecht kunnen voor zorg. Bezuinigingen in de jeugdhulp mogen niet leiden tot kwaliteitsverschillen per gemeente. Het beschikbare budget voor jeugdzorg moet daarom omhoog. Er moet tevens betere controle en toezicht op geleverde zorg komen. Daarnaast moet jeugd-GGZ weer terug naar de zorgverzekeringswet. Om privacy van kinderen te garanderen worden hun gegevens niet of zo min mogelijk gedeeld met derden. Waar deze wel gedeeld worden gelden strenge eisen zodat zo min mogelijk mensen toegang hebben tot deze gegevens.

Patiëntgegevens

De gegevens van en over de patiënt zijn en blijven altijd eigendom van de patiënt zelf. Het moet daarom altijd inzichtelijk zijn aan wie gegevens (op een need-to-know basis) beschikbaar zijn gesteld. Gegevens mogen door zorgaanbieders *nooit* gedeeld worden met derden, inclusief zorgverzekeraars, zonder expliciete geïnformeerde toestemming van patiënten. Brongegevens bevatten vaak een audit trail²⁾ waarin staat welke gegevens door welke instantie zijn ingezien en/of gedeeld aan derden, zoals verzekeraars of apothekers. Dit audit trail moet online inzichtelijk worden voor de eigenaar van de data (de burger).

Wanneer een arts een medicijn voorschrijft, is dat ook zichtbaar voor de partij die het medicijn verstrekt. Door deze elektronische afstemming kan medicijn distributie efficiënter worden ingericht dan via buurtapothekers waar je persoonlijk naar toe moet om medicijnen op te halen.

Het onderbrengen van zorg bij gemeenten brengt een aantal ongewenste zaken met zich

mee. Gemeenten zijn zelf gegevens van patiënten gaan vastleggen zoals 'heeft deze patiënt schulden?' Gemeenten en verzekeraars mogen geen eisen stellen aan de toewijzing van zorg en hulp aan patiënten. Ze mogen dus ook geen patiënt gegevens bijhouden. Deze verzamelde gegevens moeten worden vernietigd.

Als we onderzoek zouden doen per wijk, naar leeftijd of naar behoefte kunnen we veel gericht kijken naar herinrichting van bepaalde aspecten van de zorg om deze effectiever, efficiënter of gewoon goedkoper te maken. De organisatie daarvan zou bij een onafhankelijk orgaan moeten liggen, bijvoorbeeld een instantie als de Nederlandse Zorgautoriteit, maar niet bij de zorgverzekeraar of een financier zoals de gemeente.

ONDERWIJS

Het onderwijs is de basis van onze (informatie)samenleving. Door onderwijs leren kinderen hoe ze kunnen samenleven en samenwerken. Ze krijgen tevens informatie, kennis en vaardigheden die ze leren delen. Gedegen onderwijs helpt kinderen een kader te ontwikkelen waarin nieuwe informatie verwerkt en toegepast kan worden.

Kinderen moeten de democratische grondbeginselen van onze samenleving leren begrijpen. Ze kunnen zich zo ontwikkelen tot volwaardige burgers die kunnen meedenken over de fundamenteën van onze samenleving zoals mensenrechten, de rechtsstaat en de organisatie en inrichting van onze samenleving.

Onderwijzers moeten niet gedemotiveerd worden door meer bureaucratie zoals regels, procedures en vergaderingen, maar zich kunnen richten op onderwijs en zo de groei en ontwikkeling van toekomstige generaties stimuleren.

De jeugd is erg belangrijk voor de Piratenpartij.

Investeren in onderwijs is investeren in de burgers en de samenleving van de toekomst. Onderwijs is een burgerrecht.

Alle mensen in Nederland moeten de (financiële) mogelijkheid hebben om door te kunnen groeien naar het onderwijsniveau wat zij aankunnen. Onderwijs moet niet alleen beschikbaar zijn voor jongeren, maar voor iedereen die meer - of iets anders - wil leren.

Onderwijs is een burgerrecht

Onderwijs - op *alle* niveaus - is een burgerrecht. Met een opleiding beneden je niveau, functioneer je niet optimaal in een informatiesamenleving. Iedereen die de kwaliteiten en de wil heeft, moet van elk onderwijsniveau kunnen doorstromen naar een volgend niveau.

Leeftijdsonafhankelijk

De samenleving verandert steeds sneller waardoor het voor burgers steeds vaker nuttig is om een aanvullende, of geheel andere opleiding te gaan volgen. Bijvoorbeeld in een vakgebied waar een grotere arbeidsbehoefte is. Mensen moeten - ook op latere leeftijd - gelijke en gemakkelijke toegang hebben tot onderwijs.

Statusonafhankelijk

Ongeacht achtergrond of inkomen moeten burgers altijd toegang hebben tot onderwijs om optimaal te kunnen functioneren in onze samenleving. Het recht op onderwijs is dus onafhankelijk van economische of culturele achtergrond.

Vorbereiding op de toekomst

Kinderen moeten op school worden voorbereid op de toekomst. In onze vrije informatiesamenleving ligt er een grote nadruk op allerlei vormen van informatieverstrekking en -verwerking. Door automatisering wordt ICT steeds belangrijker. Door globalisering en internet is Engels wereldwijd een tweede taal aan het worden.

Wij stellen de volgende maatregelen voor om leerlingen hierop voor te bereiden. We gaan beginnen op de basisschool:

- Het op de juiste manier leren omgaan met internet en andere media (mediawijsheid / digitale geletterdheid)
- Informatiebewust - Wat het verschil is tussen 'open', 'vertrouwelijke' en 'persoonlijke' informatie?
- ICT-onderwijs hoort te beginnen op de basisschool, bijvoorbeeld door het geven van basis programmeerlessen of het gebruiken van online en offline tools.
- Vanaf groep 4 wordt Engels een vak op de basisschool.

Toetsing en lessen

Het volgen van lessen en het toetsen van kennis en vaardigheden zijn twee hele verschillende zaken. Het volgen van lessen moet niet verplicht zijn. Lessen moeten als doel hebben de student te ondersteunen. Lessen dienen niet als aanwezigheidscontrole. Het moet daarom mogelijk zijn om tegen gereduceerd collegegeld examen te doen zonder lessen te volgen(extraneus).

Leerplicht - geen schoolplicht

Het moet mogelijk zijn om thuisonderwijs te volgen, er kunnen veel bijzondere omstandigheden zijn om te kiezen voor thuisonderwijs. Er moet wel toetsing zijn om te garanderen dat kinderen op niveau blijven of kunnen komen.

Minder administratie, meer onderwijs

Leerkrachten zijn nu te veel tijd kwijt aan administratie. Deze tijd kunnen ze niet besteden aan onderwijs. De leerkrachten verdienen het vertrouwen dat ze zelf in staat zijn om goed les te geven.

De Piratenpartij zou graag zien dat er inspiratie gehaald wordt uit het Finse model. In dit bewezen succesvolle model wordt er een samenwerking tussen universiteiten en lager onderwijs gerealiseerd. Gekwalificeerde leraren krijgen vrijheid om op een wijze die goed bij hen past hun vak uit te oefenen en blijven zo gemotiveerd.

De educatie van jonge kinderen is gericht op basis van individuele ontwikkeling en ervaringsgericht leren.

Privacy in het onderwijs

- Scholen moeten een privacy-beleid en/of privacyreglement hebben.
- Scholen moeten transparant zijn over de opslag en het gebruik van de gegevens van leerlingen
- Het maken van foto's of video's kan alleen met toestemming ouders en kind
- De privacy van leerlingen moet altijd gewaarborgd blijven bij het uitwisselen van gegevens.
- Gegevens van leerlingen dienen adequaat beveiligd te zijn.

Vrije toegang tot onderwijs(materiaal) en kennis

- Les- en leermaterialen moeten zoveel mogelijk vrij en online toegankelijk zijn. Leermaterialen die worden bekostigd door de overheid moeten open ontwikkeld worden en vrij toegankelijk zijn. Op deze manier kan iedereen ervan profiteren.
- Colleges worden mede met overheidsgeld betaald. Daarom moet deze kennis zoveel mogelijk online toegankelijk zijn onder een vrije licentie. Het beschikbaar maken van alle colleges biedt studenten flexibiliteit en niet-studenten toegang tot de colleges. Het online beschikbaar maken van colleges maakt het voor studenten bovendien mogelijk de kwaliteit van een collegereeks of docent te bepalen en colleges bij andere instellingen te volgen.
- Onderwijsomgevingen worden met open source software ontwikkeld. Dit maakt de ontwikkeling van onderwijsomgevingen efficiënter, stimuleert samenwerking tussen onderwijsinstellingen en verhoogt de kwaliteit van het onderwijs. Alle onderwijsinstellingen kunnen van deze softwareontwikkeling profiteren en meehelpen deze verder te ontwikkelen.
- Scholen mogen leerlingen nooit verplichten tot de aanschaf van een specifiek merk of type hardware. Les- en leermaterialen moeten altijd in een zodanig (vrij) formaat worden aangeboden dat leerlingen dit kunnen gebruiken op een apparaat naar keuze.
- Scholen dienen toegankelijk te zijn voor kinderen met een beperking. Het uitgangspunt moet zijn de student zoveel mogelijk tegemoet te komen zoals omschreven in de Wet Gelijke Behandeling. Om te voorkomen dat scholen uit financiële overwegingen weigeren studenten te helpen wordt de bijdrage vanuit de overheid vergroot. Eventuele extra hulpmiddelen tijdens het volgen van een opleiding worden in bruikleen gegeven of vergoed.

Wetenschap

De wetenschap is een belangrijk onderdeel van een goed functionerende democratie. De kennis en expertise van wetenschappers hoort voor iedereen toegankelijk te zijn. Wetenschap is idealiter onafhankelijk en transparant, wetenschap kent geen taboes. Wetenschap wordt niet door de politiek gestuurd en wetenschap dient geen economische belangen.

De rijksbijdrage voor universiteiten wordt steeds kleiner. Hierdoor wordt wetenschappelijk onderzoek steeds afhankelijker van fondsaanvragen bij de overheid en het bedrijfsleven. Dit gaat ten koste van de onafhankelijkheid van wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast bemoeilijkt het fundamenteel onderzoek, wat niet direct tot toepasbare resultaten leidt, maar op lange termijn wel tot grote doorbraken en nieuwe inzichten kan leiden.

Bovendien zijn wetenschappers nu een groot deel van hun tijd kwijt aan het schrijven van fondsaanvragen, terwijl ze die tijd beter in onderwijs en onderzoek kunnen steken. Om de onafhankelijkheid en kwaliteit van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek te waarborgen, moet de rijksbijdrage voor universiteiten vergroot worden.

De onafhankelijkheid van wetenschappers moet boven alle twijfel verheven zijn. Daarom moeten wetenschappers zo transparant mogelijk te werk gaan:

- Bij iedere publicatie wordt gepubliceerd welke partijen het onderzoek gefinancierd hebben.
- Alle relevante informatie rond een uitgevoerd wetenschappelijk onderzoek wordt gepubliceerd (Open Science³⁾).
- Alle wetenschappelijke publicaties worden vrij toegankelijk gemaakt (Open Access).

Kennis die mede door publieke financiering tot stand is gekomen op universiteiten en andere instellingen, is open, patent- en auteursrechtvrij en moet kosteloos en vrij toegankelijk zijn volgens het open access principe.

Winst-georiënteerd gebruik van deze kennis moet transparant en openbaar zijn.

Door alle wetenschappelijke artikelen open en in een open formaat te publiceren wordt kennis gemakkelijker gedeeld en wint het aan waarde. Door de ruwe data ook te publiceren, kunnen wetenschappelijke artikelen beter gecontroleerd worden. Bovendien kan data ook voor ander onderzoek worden ingezet.

Alleen als wetenschap transparant wordt beoefend -en verifieerbaar objectieve informatie oplevert - heeft het toegevoegde waarde voor onze samenleving. Een belangrijk voorbeeld hiervan is het gebruik van wetenschap voor Evidence Based Policies⁴⁾; dit principe kan de kwaliteit van de politieke besluitvorming enorm verbeteren.

Als het bedrijfsleven wetenschappelijk onderzoek (mede) financiert, is er soms hoge druk om met indrukwekkende resultaten te komen. Wetenschappelijk onderzoek wordt ook afgerekend op het aantal publicaties en citaties daarvan. Dat verhoogt de druk om resultaten nog meer. Methodieken gebruikte toetsen van wetenschappelijk onderzoek dienen openbaar te zijn. Dit voorkomt dat wetenschappers (al dan niet onder druk van

financiers) statistische trucs gebruiken om een studie toch significant te laten uitpakken.

Om de transparantie van wetenschappelijk onderzoek te vergroten dienen de resultaten van *alle* uitgevoerde studies te worden gepubliceerd. Dit betekent dat *ook* studies die *geen* significante resultaten opleveren gepubliceerd worden.

MOBILITEIT

Een goede infrastructuur is belangrijk voor onze economie. Als we sneller van A naar B reizen, kunnen we de tijd die we daarmee besparen inzetten om meer werk te verzetten of meer te ontspannen. Om files te verminderen en milieuschade te beperken streven wij naar modernisering van het Nederlands vervoer en transport.

Het is steeds moeilijker om jezelf anoniem te verplaatsen. Ieder mens moet vrij zijn om te kunnen reizen zonder overheidsbemoeienis. Het gedetailleerd, automatisch en systematisch in kaart brengen van het reisgedrag van burgers moet worden gestopt. Dit geldt voor *alle* manieren van vervoer.

Openbaar vervoer

Openbaar vervoer moet goedkoper worden gemaakt. We hanteren het principe: 'de vervuiler betaalt'. De frequentie van openbaar vervoer moet tevens omhoog. Lijndiensten naar minder drukke gebieden moeten zoveel mogelijk blijven bestaan. Inkomsten uit fiscale maatregelen, die het autogebruik trachten terug te dringen, worden besteed aan de verbetering van openbaar vervoer.

Automatisch vervoer

Het gebruik van auto's zal in de toekomst afnemen. Zelfrijdende auto's zullen in "treintjes" gaan rijden waardoor er in de toekomst veel meer auto's op dezelfde weg passen. Wij anticiperen hierop door geen nieuwe snelwegen aan te leggen. Wegen verbreden we alleen als dit zich op korte termijn al terug te verdienen valt. De regio krijgt dan een natuur- en milieucompensatie.

Er moeten meer oplaadpunten voor elektrische auto's komen.

'Kill-switches' en andere middelen om auto's op afstand te besturen worden niet ingevoerd en daar waar nodig teruggedraaid.

Anoniem reizen

- De OV-chipkaart dient opgewaardeerd te kunnen worden met contant geld.
- Anoniem reizen, bijvoorbeeld met een eenmalige OV-chipkaart mag nooit duurder zijn dan een met een normaal kaartje, of een persoonlijke OV-chipkaart.
- Het gebruik van automatische nummerplaatherkenning (ANPR⁵⁾) - waarmee

voertuigen precies kunnen worden gevolgd - moet sterk aan banden worden gelegd. Persoonlijke gegevens mogen alleen worden opgeslagen bij een overtreding.

- Er worden bovendien geen RFID-chips⁶⁾ in kentekens geplaatst, waarmee het volgen van voertuigen nog makkelijker zou worden. Problemen rondom gestolen kentekens kunnen ook worden opgelost zonder maatregelen die privacy schenden, zoals een kenteken wat slechts eenmalig geplaatst kan worden en breekt bij verwijdering (een Engels systeem). Je kunt ook wisselen naar een nieuw kentekennummer.
- Er komt geen verplichte zwarte doos in auto's. Als een auto toch een zwarte doos heeft dan mogen de gegevens alleen worden uitgelezen bij een ongeluk of misdrijf.
- Anoniem parkeren moet altijd mogelijk zijn zonder kentekenregistratie.
- Er komt geen kilometerheffing. Daar zijn systemen voor nodig die privacy schenden en daar zijn wij als partij principieel tegen.
- De fiets is het laatste vervoermiddel waarvan niet iedere beweging automatisch geregistreerd wordt. Daarom worden ook fietsen niet voorzien van kentekens, RFID-chips, en andere soortgelijke systemen om fietsers te volgen.

DUURZAAMHEID

Fossiele brandstoffen en andere grondstoffen raken op. De gevolgen van de door broeikasgassen veroorzaakte klimaatverandering worden steeds ernstiger en dus meer merkbaar. We moeten op een radicaal andere manier omgaan met onze planeet.

De Piratenpartij zet zich in voor een einde aan onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en de bedrijven en staten die deze brandstoffen controleren. Wij willen investeren in een lokale, veerkrachtige maatschappij.

Veerkracht betekent dat een samenleving - ook bij ingrijpende veranderingen in de omgeving - normaal kan blijven functioneren. Wij willen de veerkracht van Nederland vergroten door te investeren in de zelfredzaamheid van burgers.

We willen ons energiegebruik verminderen, energie lokaal opwekken en opslaan. We willen voedsel zoveel mogelijk lokaal produceren. Door te kiezen voor kleinschalige oplossingen werken we richting een veerkrachtige samenleving. We werken tevens aan (energie-)onafhankelijkheid, voedselzekerheid en leefbaarheid.

We werken aan onze zelfstandigheid en onze weerbaarheid. Om dit voor elkaar te krijgen komt er een Deltaplan duurzaamheid en lokale veerkracht. Hierin worden maatregelen op het gebied van energievoorziening, energieopslag, voedsel, mobiliteit en wonen gezamenlijk aangepakt. Eén ministerie coördineert ons duurzaamheidsbeleid en ziet toe op de uitvoering van het Deltaplan.

Energiegebruik

Een effectieve manier om onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan is het verminderen van het totale energieverbruik van Nederland. We willen ons energieverbruik zodanig verminderen dat de klimaatdoelen van

de klimaatop in Parijs worden gehaald. We willen dit in eerste instantie bereiken door ons te richten op bedrijven, woningbouw en de overheid.

De Piratenpartij wil de kortingen voor grootverbruikers afschaffen. Wij willen kantoorpanden een energielabel geven. Bedrijven zouden warmte, water en restproducten moeten gaan uitwisselen. De bouw en betrekking van energieneutrale gebouwen moet worden uitgebreid. De gebouwen die onze overheid bouwt dienen allemaal energieneutraal te zijn. Bestaande woningen worden door renovatie energiezuiniger gemaakt. Alle nieuwbouw(woningen) moet energieneutraal worden.

Energieopwekking en opslag

We willen ook onze afhankelijkheid van energiemonopolies stoppen. In 2040 willen we dat Nederland een klimaatneutrale energievoorziening heeft. Dit bereiken we door te switchen van een top-down centrale energievoorziening naar een bottom-up en decentraal energienetwerk.

We investeren in de duurzaamheid van lokale gemeenschappen en de mogelijkheden van burgers en organisaties om zelfvoorzienend te worden.

Door ons niet alleen te richten op het lokaal opwekken van hernieuwbare energie maar ook op decentrale energieopslag verminderen we niet alleen onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen maar vergroten we ook de veiligheid van onze energievoorziening.

- Om het gebruik van fossiele brandstoffen te verminderen en het gebruik van hernieuwbare energie te stimuleren schaffen we subsidies op fossiele brandstoffen af.
- We voeren een stookbelasting in om de kosten van het opwekken van vuile energie bij energieleveranciers neer te leggen. Duurzame stroom krijgt voorrang op het energienet.
- We sluiten zo snel mogelijk onze kolencentrales en er komen geen nieuwe kolencentrales of vergunningen voor nieuwe proefboringen naar fossiele brandstoffen. De gaswinning in Groningen dringen we verder terug.
- We voeren een feed-in tarief in (zoals in Duitsland), waar energieproducenten voor de hernieuwbare energie die ze opwekken een kleine vergoeding krijgen.
- We ondersteunen en stimuleren onderzoek naar alternatieve vormen van decentrale energieopwekking.

Ook mogen bewonerscollectieven onderling energie uitwisselen zonder hiervoor belasting te betalen. Zo stimuleren we het lokaal en kleinschalig opwekken van hernieuwbare energie. Om burgers een eerlijke kans te geven zelf hun energie op te wekken koopt de overheid zoveel mogelijk patenten af op nieuwe vormen van duurzame energie en manieren om energie lokaal op te slaan. Om lokale energieopslag sneller en goedkoper op grote schaal mogelijk te maken investeert de overheid in onderzoek naar nieuwe vormen van decentrale energieopslag.

Voedselvoorziening

Traditionele landbouw is voor de vruchtbaarheid van grond afhankelijk van fossiele brandstoffen. Daarnaast stoot de veehouderij veel broeikasgassen uit. Daarom vraagt het tegengaan van klimaatverandering en het vergroten van onze veerkracht om nieuw denken omtrent voedselproductie en distributie.

De Piratenpartij wil onze voedselonafhankelijkheid vergroten en zet zich in voor een overgang naar regionale, kleinschalige en natuurlijke landbouw. Ook steunen we lokale initiatieven die voedselverspilling proberen te beperken.

- Om natuurlijke vormen van landbouw te stimuleren bouwen we de huidige landbouwsubsidies af. We zetten ons in de EU in om hetzelfde te doen. We stoppen het dumpen van onze landbouwoverschotten in ontwikkelingslanden door de subsidies hiervoor op Europees niveau af te schaffen.
- Om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan willen wij voor vervuilende vormen van voedsel - zoals vlees en zuivel - het lage BTW-tarief afschaffen en het reguliere tarief laten gelden.
- We investeren in vormen van voedselvoorziening die een echte toekomst hebben - zoals stadslandbouw, permacultuur, zout bestendige gewassen, kweekalgen en verticale landbouw.
- Braakliggend terrein kan worden gebruikt voor duurzame lokale initiatieven.
- Om burgers helderheid te verschaffen komen er uniforme labels met daarop de herkomst en ecologische voetafdruk van eten.
- Microplastics in voeding en cosmetica worden *verboden*.
- Om voedselverspilling tegen te gaan passen we de warenwet aan. Er komt een voorlichtingscampagne over houdbaarheid en het bewaren van eten.

Zo brengen we verschillende initiatieven op het gebied van duurzaamheid bij elkaar.

Groen

De Piratenpartij wil het groen in Nederland behouden en uitbreiden. Gebieden die onderdeel zijn van de ecologische hoofd-infrastructuur blijven dat. In de bebouwde kom zien wij veel potentie in het vergroenen van daken en muren. We willen (grote) steden regenbestendiger maken. We steunen kleinschalige lokale initiatieven om groen en biodiversiteit te versterken.

Hennepindustrie

De industriële productie van hennep wordt belemmerd door het verbod op cannabis. Hennep is een duurzaam product en kent vele toepassingen, waaronder kleding, papier, biobrandstof, kunststoffen, voeding en isolatiematerialen. De (Noord-)Europese landbouwgrond is uitermate geschikt om hoogwaardige hennep te kweken. Legalisering

van hennep teelt biedt vele kansen voor Europa op allerlei gebieden. Legalisering is het begin van een hele nieuwe industrie.

MINISTERIE VAN DIGITALE INFRASTRUCTUUR

Digitale infrastructuur wordt steeds belangrijker. ICT en de overheid is op dit moment echter geen gelukkige combinatie. Projecten worden vaak voor te veel geld uitbesteed, mislukken, of vallen stukken duurder uit dan gepland. Beleidsmakers hebben vaak wilde ideeën, maar kennis over wat daadwerkelijk mogelijk is ontbreekt. De overheid heeft dan ook geen roadmap beschikbaar voor de digitale transitie van onze samenleving.

Om het land bestuurbaar te houden en privacy en burgerrechten te waarborgen, moet de overheid een grote inhaalslag maken. Een Ministerie van Digitale infrastructuur is noodzakelijk om expertise op te bouwen. We moeten een proces inzetten richting een afgeslankte, efficiëntere en meer democratische overheid.

Staatssecretaris Gegevensbescherming

Het ministerie krijgt een Staatssecretaris Gegevensbescherming die over alle ministeries heen coördinerend optreedt voor een consistente en zorgvuldige omgang met privacy in alle wetgeving en besluitvorming. De staatssecretaris kan met zijn specifieke deskundigheid andere ministeries ondersteunen.

Kerntaken

Het Ministerie van Digitale Infrastructuur beheert en waakt over de digitale infrastructuur van Nederland en de infrastructuur van de overheid in het bijzonder.

Kerntaken:

- Waarborgen van netneutraliteit en encryptie.
- Bewaken van de digitale infrastructuur(veiligheid/stabiliteit/privacy)
- Ontwikkelen van regelgeving omtrent de omgang met data van en tussen de burger, overheid, semi-overheden en het bedrijfsleven.
- Volgen van en inspringen op technologische ontwikkelingen
- Formuleren van beleid
- Doen van noodzakelijke investeringen.

Dataminimalisatie

Het Ministerie van Digitale Infrastructuur richt zich op dataminimalisatie en zorgvuldig beheer van gegevens *van* en *over* burgers. Het Ministerie investeert in een duurzame relatie met burgers en organisaties door transparantie en inspraak te verschaffen.

Het Ministerie:

- beheert alleen strikt noodzakelijke data over burgers
- staat geen gegevens over burgers af aan derden zonder expliciete toestemming
- maakt inzichtelijk welke gegevens er over burgers verzameld worden
- maakt iedere burger eigenaar van de “eigen” data
- zorgt voor een open, inzichtelijke, en efficiëntere overheid en bevordert inspraak daarover
- controleert en toetst de wenselijkheid en uitvoerbaarheid van regelgeving

Beheer

Het Ministerie van Digitale Infrastructuur wordt verantwoordelijk voor een groot deel van de automatisering van de kerntaken van de overheid.

Het Ministerie:

- toetst implementatie van projecten bij de overheid
- publiceert standaarden en broncode van componenten
- bevordert het gebruik van open standaarden en open source software⁷⁾, white papers
- beheert data van de overheid op een zorgvuldige en bekwame manier

Versimpelen ICT-structuren

Het Ministerie van Digitale Infrastructuur krijgt opdracht ICT-structuren binnen de overheid te versimpelen.

Het Ministerie:

- voert de centrale regie over de automatisering van de overheid
- digitaliseert loketdiensten
- begeleidt lokale bestuurslagen in het uitfaseren van verouderde systemen (legacy producten)

Ethisch hacken

Er komt een beloningssysteem voor het melden van kwetsbaarheden rondom persoonlijke gegevens bij de overheid door ethische hackers. Daarvoor doet de overheid mee aan initiatieven zoals hacketons en bug bounty platformen.

ECONOMIE, FINANCIËN EN BANKEN

De invloed van banken en multinationals op onze samenleving mag niet zo groot zijn dat hun belangen leidend worden in democratische besluitvorming. Er mogen dan ook geen maatschappij-ontwrichtende gevolgen ontstaan bij een eventueel faillissement van een

financiële instelling.

Banken mogen niet langer te groot zijn om af te wikkelen. De concurrentiepositie van het MKB en ZZP'ers mag niet lijden onder belastingafspraken met grote internationale spelers.

De overheid moet door wijzigingen in (fiscale) wetgeving een meer gelijk speelveld creëren.

Economische activiteit is belangrijk, maar niet ten koste van alles. 'Zo veel mogelijk' groei of werkgelegenheid, betekent dat allerlei andere zaken een ondergeschikte rol en waarde krijgen. Beleid maken betekent transparant en eerlijk zijn over afwegingen.

Groei ten koste van alles is niet langer mogelijk. Er moeten keuzes gemaakt worden. De drie grootste hebben betrekking op de toekomst van de euro, de begroting en de hervorming van de financiële sector.

Het tot nu toe gevoerde beleid levert een forse maatschappelijke rekening op: een instabiele financiële sector, onhoudbare pensioenbeloftes en een munteenheid waar we momenteel als exportland weliswaar van profiteren, maar die op termijn niet houdbaar is in de huidige vorm.

Het probleem is dat het onmogelijk is om deze rekening eerlijk te verdelen. Beleidsmakers hebben zich er niet de vingers aan willen branden met als gevolg dat de fundamentele problemen alleen maar groter zijn geworden.

De Euro

Het probleem van de Eurozone is dat het geen fiscale unie is. Hierdoor kunnen landen hun monetaire beleid niet aanpassen op hun economie en zit de Eurozone als geheel - in wat lijkt op - een permanente crisis. Landen zouden voorheen hun munt devalueren. Door de Europese norm van 3% begrotingstekort zijn ze nu gedwongen tot prijsverlagingen en structurele hervormingen die veelal niet kunnen rekenen op steun van de lokale bevolking.

De Europese Centrale Bank (ECB) probeert de daardoor ontstane deflatie en stagnatie te bestrijden met middelen die daar niet geschikt voor zijn, wat weer leidt tot verdere instabiliteit die ook Nederland raakt. Het beleid van de ECB zorgt voor nieuwe onhoudbare zeepbellen op de beurs en vastgoedmarkten *waardoor een herhaling van de crash van 2008 slechts een kwestie van tijd is.*

In een Europese Unie waarin grenzen vervagen zou een fiscale unie een logische volgende stap zijn. De implementatie van BEPS regelgeving (regelgeving om belastingontwijking tegen te gaan) en CCCTB (uniforme winstbelasting ondernemingen) zijn bewegingen in die richting.

Een fiscale unie is echter een stap die in Europees verband genomen moet worden. Culturele verschillen binnen de EU en het huidige anti-EU sentiment maken de kansen op het bereiken van een fiscale unie zeer klein.

Wanneer een fiscale unie niet haalbaar is, dan is de terugkeer naar een eigen munt - ondanks alle kosten - de meest gunstige optie voor Nederland op de lange termijn.

Deze keuze is bepalend voor de rest van de punten in ons financiële programma.

Hervorming financiële markten

Banken zijn niet gezond en te groot om failliet te gaan bij tegenslag. Een hervorming van de sector betekent dat er verlies geleden gaat worden. Het is belangrijk dat partijen die niet goed functioneren worden vervangen door concurrenten. Dat is een (soms pijnlijk) onderdeel van marktwerking. De uitkomst is een markt met spelers die zich van elkaar onderscheiden en hun producten en diensten beter hebben afgestemd op hun klanten.

Een bank in ons huidige systeem heeft twee functies: kredietverstrekking en betalingsverkeer. De Piratenpartij wil het betalingsverkeer loskoppelen van de kredietfunctie van banken. We willen alle betaalgegevens weghalen bij privébanken. Betaalgegevens zijn privégegevens en dus geen verhandelbaar product.

Zodra de eigen munt weer in omloop is, krijgt iedereen een betaalrekening bij De Nederlandse Bank- de 'Blauwe Leeuw'- die uitsluitend betalingsverkeer faciliteert en geen krediet verstrekt. De markt kan apps en andere gebruiksfuncties voor betalingen ontwikkelen en aanbieden als schil bovenop de Blauwe Leeuw.

De focus van commerciële banken verschuift naar sparen en/of kredietverstrekking. De hoeveelheid krediet die banken beschikbaar hebben zal afhangen van de mate waarin banken een overtuigend voorstel hebben voor spaarders met overvloedig geld op hun betaalrekening.

Het systeem waarin banken garant staan voor elkaar (het depositogarantiestelsel) kan dan worden versoerd, vanwege de gegarandeerde tegoeden op de betaalrekeningen en de mogelijkheid voor banken om hun diensten volgens full reserve banking aan te bieden.

Deze hervorming betekent een herkapitalisatie van banken, wat leidt tot een meer stabiele financiële sector. Een gevolg is dat lenen duurder wordt. Dit kan op korte termijn een nadelig effect hebben op de groei van de economie maar zal op langere termijn leiden tot een toekomst met meer stabiliteit.

Totdat deze hervormingen zijn doorgevoerd wordt full reserve banking (een depositobank) wettelijk mogelijk gemaakt, zodat burgers zelf al een veiligere optie kunnen kiezen voor hun spaargeld. Tevens wordt begonnen met het afbouwen van het depositogarantiestelsel om perverse prikkels bij zowel burgers als bank weg te nemen.

Begroting en staatsschuld

Nederland heeft een staatsschuld in een valuta die we niet zelf niet uitgeven: de Euro. Daar staan bezittingen tegenover, zoals een infrastructuur en een onderwijssysteem. We dragen bij aan gezamenlijke voorzieningen door belasting te betalen. Niet al die voorzieningen functioneren even goed of zijn even wenselijk. Staatsschuld is niet perse iets slechts, wat telt is waar een staatslening voor is aangegaan.

Nederland maakt vooralsnog onderdeel uit van de Europese (munt)Unie. De afspraak is een norm van maximaal 3% begrotingstekort. Daar hebben we ons voor nu aan te houden, zelfs wanneer andere landen die norm overschrijden. Rekening houdend met deze beperking willen we de onderstaande maatregelen aan alle burgers voorleggen in lijn met ons streven naar E-democracy.

Innovatieve netwerkeconomie

Enorm grote bedrijven gedragen zich geregeld onethisch. Ze blijken tevens slecht met onze burgerrechten om te gaan. De Piratenpartij wil een einde aan de invloed van lobbyisten en grote bedrijven op de politiek. We willen het MKB en ZZP'ers meer kansen bieden om zo een eerlijker speelveld te creëren. Juist het MKB en ZZP'ers komen immers met innovaties en vormen daarmee de motor van onze economie.

Technologische markten worden vaak snel gemonopoliseerd, waardoor mensen afhankelijk worden van de diensten van een kleine groep spelers. Denk bijvoorbeeld aan Google, Facebook en Microsoft, maar ook aan 'koppeldiensten' als Uber of Airbnb. De Piratenpartij vindt het daarom belangrijk dat Nederland zich inzet om het MKB en ZZP'ers een eerlijke kans te blijven geven op deze technologische markten. Dit bevordert de oprichting van innovatieve startups en brengt nieuwe producten en diensten op de markt.

Wij stellen de volgende maatregelen voor:

- Huidige belastingafspraken met multinationals worden transparant.
- Nieuwe belastingafspraken met grote multinationals worden verboden.
- Vennootschapsbelasting voor MKB wordt verlaagd.
- Grote bedrijven worden strenger gereguleerd om te voorkomen dat zij onze rechten schenden.
- Er wordt meer vrijheid en kansen geboden aan MKB en ZZP'ers.
- Wetgeving moet ook uitvoerbaar en betaalbaar zijn voor bedrijven met maar 1 of twee man personeel.

ZZP'ers, vrijheid en bureaucratie

De Piratenpartij draagt zelfstandige ondernemers een warm hart toe. Bedrijven huren echter steeds vaker ZZP'ers in om de CAO te ontwijken. In dat geval is er geen sprake van zelfstandige ondernemers, maar schijnzelfstandigheid. Hiermee maken ze gebruik van marktmacht en dat is verboden. De ACM dient strenger op te treden tegen bedrijven die structureel onder het CAO-loon betalen, onder de kostprijs inkopen of contracten eenzijdig in hun voordeel aanpassen. Dit maakt moeilijke regelingen zoals de wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) onnodig omdat de werkgevers geen voordeel meer hebben van schijnzelfstandigheid.

Voor ZZP'ers is het verschil tussen werk en privé vaak maar klein. Daarom moet de privacy van deze groep ook beschermd worden. Misbruik van NAW gegevens uit de Kamer van Koophandel moet tegengegaan worden- bijvoorbeeld met alternatieve contactgegevens die minder gevoelig liggen. Omdat het BSN een gevoelig gegeven is in verband met ID-fraude, moet de verplichting afgeschaft worden om deze op facturen of websites te zetten.

Omdat met het grote aantal ZZP'ers de scheidslijn tussen bedrijf en privépersoon vervaagt, moeten de mededingingsregels voor zeer kleine ondernemingen versoepeld worden, zodat ze zich makkelijker kunnen organiseren in coöperaties en gezamenlijke regelingen, zoals vrijwillige pensioenfondsen en verzekeringen voor arbeidsongeschiktheid.

Onvoorwaardelijk basisinkomen

Een samenleving moet zo inclusief mogelijk zijn. Iedereen moet kunnen participeren. Dat is een recht en *niet* een plicht. In een wereld waarin de productiviteit door innovatie toeneemt en de natuurlijke en sociale grenzen van consumptie in zicht zijn, zal voor steeds minder mensen werk zijn wat het Bruto Nationaal Product kan verhogen. In een markteconomie is arbeid een kostenpost die mede door robotisering en automatisering zo laag mogelijk gemaakt wordt.

Hoe gaan we de welvaart verdelen als er steeds minder werk is?

Een mogelijke manier is het bevorderen van (vrijwilligers)werk. Burgers krijgen op alle niveaus inspraak. Ze kunnen dan zelf projecten ontwikkelen en opzetten. Op die manier ontstaat er voor meer mensen de mogelijkheid om te participeren en iets terug te krijgen voor hun inspanning, ook al heeft het in de economie onvoldoende geldwaarde. In aanvulling hierop kunnen werklozen ook geholpen worden met gratis bij- of omscholing.

Een andere manier is een onvoorwaardelijk basisinkomen. We weten nog niet wat er gebeurt als iedereen een basisinkomen zou ontvangen. Gaan prijzen stijgen, gaat productiviteit omlaag, komen er zoveel migranten op af dat het onhoudbaar wordt? Het zijn vragen waar onderzoek en experimenten op kleine schaal voor nodig zijn voor ze beantwoord kunnen worden. De Piratenpartij wil graag zo snel mogelijk met dergelijke experimenten beginnen en doet dat graag in samenwerking met andere partijen/organisaties.

Zelfbeschikking van uitkeringsgerechtigden

De arbeidsmarkt verandert continue. De Piratenpartij ziet dat de ingezette automatisering en robotisering deze veranderingen in een stroomversnelling brengen en ziet hier kansen voor vooruitgang. Vast werk wordt steeds minder vanzelfsprekend. Naast het meer inzetten van flexibele medewerkers zullen ook complete beroepsgroepen verdwijnen.

De Piratenpartij is van mening dat mensen de zekerheid moeten hebben dat zij in hun basisbehoeften kunnen voorzien. Ons sociale vangnet dient burgers in staat te stellen mee te gaan met deze veranderingen zonder dat ze zich zorgen hoeven maken over hun bestaan.

Het verminderen van de controledrang en regelgeving zal mensen meer ruimte geven zichzelf te ontwikkelen. Bijvoorbeeld door het volgen van een (hogere) opleiding tijdens een uitkering of zelf vrijwilligerswerk te kunnen kiezen bij instanties met een ANBI⁸⁾ status. Het moet makkelijker worden om met een uitkering tijdelijk werk aan te nemen. Als je (tijdelijk) werkt met behoud van een uitkering moet dit altijd lonen.

MKB en innovatieve startups

Het CPB⁹⁾ heeft in augustus 2016 aangegeven dat Nederland haar mondiale koppositie op ICT gebied dreigt te verliezen. Dit terwijl de ICT sector veel werkgelegenheid biedt. De Piratenpartij acht het daarom van zeer groot belang dat Nederland zich bij het maken van wet- en regelgeving flexibel opstelt om innovatie door het MKB op het gebied van ICT en technologie te bevorderen. Dit moet het MKB en ondernemers in staat stellen om zelf innovatieve startups te ontwikkelen en nieuwe producten en diensten op de markt te brengen.

Too big to fail

Banken hebben een belangrijke maatschappelijke functie. Commerciële banken mogen echter niet leidend worden in onze democratische besluitvorming. Het mag niet zo zijn dat een eventueel faillissement van een bank onze samenleving ontwricht. Doordat banken 'too big to fail' zijn kunnen ze de samenleving chanteren. Dit heeft geleid tot een instabiele financiële sector. Voor marktwerving is het belangrijk dat partijen die niet goed functioneren kunnen worden vervangen door concurrenten. Banken dienen zich daarom op te splitsen tot onderdelen, die zonder enige maatschappij-ontwrichtende gevolgen failliet kunnen gaan.

Woekerrentes

Banken mogen niet langer hoge rentes rekenen op tijdelijk rood staan door particulieren, terwijl er niet of nauwelijks rente wordt uitbetaald op diezelfde rekening couranten.

Anoniem betalen

Er wordt een mogelijkheid ingericht om anoniem te kunnen betalen, zowel contant als digitaal. Dit kan bijvoorbeeld met een anonieme prepaid betaalkaart voor kleine betalingen. De verkoper hoeft niet te weten *wie* betaalt - het feit *dat* er betaald is, is meer dan voldoende

ECB en geldcreatie

De Euro zou waardevast moeten zijn. De inflatie doelstelling van de Euro moet door de ECB op nul (0) gesteld worden. Als de ECB geld bijdruckt (monetaire verruiming) dan gaat dat geld naar burgers, *niet* naar de aankoop van staatsobligaties of hulp aan banken.

Alternatieve betalingsmiddelen

Diversificatie van geld- en betalingssystemen leidt tot meer concurrentie en innovatie op deze markt en maakt geld- en betalingssystemen goedkoper.

MKB vennootschapsbelasting

Multinationals betalen via diverse fiscale constructies (deelnemingsvrijstelling, royalty structuren) nauwelijks vennootschapsbelasting, terwijl het MKB niet van deze constructies gebruik kan maken. De vennootschapsbelasting van het MKB moet daarom verder omlaag.

Belastingafspraken met multinationals

De afspraken die de Nederlandse belastingdienst maakt met grote bedrijven moeten volledig openbaar en inzichtelijk zijn voor toezichthouders en burgers.

Voordeel van deze transparantie is dat het aantal en de inhoud van deze deals beperkt zal worden tot deals die daadwerkelijk een draagvlak hebben onder de bevolking.

Belasting op grondstoffen, niet op arbeid

Om economische activiteit op een duurzame wijze te bevorderen wordt de belasting op arbeid *verlaagd* en de belasting op grondstoffen *verhoogd*. Het verhoogt de arbeidsparticipatie en verlaagt onze ecologische voetafdruk.

Pensioenfondsen

Iedereen krijgt de vrijheid om zelf te kiezen bij welk pensioenfonds hij aangesloten wil zijn. Zelfstandigen krijgen de mogelijkheid om zich vrijwillig aan te sluiten bij een fonds naar keuze. Wisselen van baan betekent daardoor niet automatisch wisselen van pensioenfondsen.

INTERNATIONAAL

De Piratenpartij is een internationale partij- we zijn in heel veel landen actief. Wij zijn dan ook een groot voorstander van internationale samenwerking. Wij werken graag samen op basis van transparante en democratische waarden.

Bescherming van menselijke en ecologische waarden vinden wij belangrijker dan enige te behalen voordelen, invloed of winst.

Hervorming Europese Unie: Democratie en transparantie

De Piratenpartij vindt Europese samenwerking belangrijk. De huidige Europese Unie (EU) is democratisch gebrekkig. Het democratisch verkozen Europees Parlement (EP) kan geen wetten indienen. Dat kan alleen de ongekozen Europese Commissie (EC).

Commissieleden worden vaak sterk beïnvloed door lobbyisten van grote multinationals,

terwijl burgers nauwelijks mogelijkheden tot inspraak krijgen. Burgers worden bovendien vaak genegeerd als het ze lukt ergens hun stem te laten gelden.

Wij willen de EU transparanter en democratischer maken. We willen de regie naar het Parlement en de Europeanen verplaatsen. We willen tevens alle overleg en contacten tussen de EU en lobbyisten openbaar maken.

In de EU heerst een gebrek aan solidariteit. Lidstaten zadelen elkaar op met problemen en weigeren zelf mee te werken aan oplossingen. Tegelijkertijd geven dezelfde lidstaten de EU de schuld van de problemen die hierdoor ontstaan, waardoor het draagvlak voor de EU vermindert. Dit draagvlak wordt verder aangetast, wanneer de EU beslissingen maakt die beter op lokaal niveau genomen kunnen worden. Op deze manier worden de uitdagingen van nu, zoals de vluchtelingencrisis en de crisis in Griekenland, verergerd; zo niet veroorzaakt.

Wij willen een EU voor burgers, door burgers, om zo het draagvlak voor samenwerking te vergroten. De EU moet daarom transparanter, democratischer en efficiënter worden gemaakt.

Wij stellen de volgende maatregelen voor:

- Het democratisch verkozen EP krijgt ook wetgevende macht en wordt eindverantwoordelijk voor EU-beleid.
- Burgers worden direct betrokken bij EU-wetgeving via E-democracy en burgertoppen.
- Beslissingen worden zo lokaal mogelijk genomen (subsidiariteitsbeginsel).
- Elke afspraak tussen een lobbyist en een lid van het EP of EC komt in een openbaar te raadplegen agenda.
- Gewone burgers krijgen meer toegang tot leden van het EP en EC dan professionele lobbyisten.

Vergaderlocatie

De maandelijkse verhuizing van het Europees parlement van Brussel naar Straatsburg kost tijd, geld en energie. Alle vergaderingen moeten voortaan in Brussel plaatsvinden.

'Handelsovereenkomsten'

De EU onderhandelt momenteel achter gesloten deuren met Canada (CETA) en Amerika (TTIP) over handelsverdragen. Ook onderhandelt de EU met verschillende landen over een ander handelsverdrag (TiSA). De normen voor bescherming van ons milieu staan hierdoor onder druk. Ook ligt misbruik van patent- en auteursrecht op de loer. Deze afspraken ondermijnen ons nationale rechtssysteem.

Deze 'vrijhandelsverdragen' zijn in feite overeenkomsten voor investeerders, die vooral in het belang zijn van grote multinationals. Ze zorgen ervoor dat wij onze regelgevingen verplicht moeten aanpassen. Wanneer onze overheid nieuwe wetten maakt om bijvoorbeeld mensenrechten of ons milieu te beschermen, kunnen multinationals een

miljardenclaim *tegen* onze overheid indienen door de vele vreemde clausules in deze overeenkomsten.

De Piratenpartij is niet *tegen* handelsovereenkomsten, maar CETA, TTIP en TiSA beschermen grote multinationals ten koste van mens, milieu, democratie en onze rechtstaat. Bovendien bestaan er betere alternatieven (Alternative Trade Mandate¹⁰⁾) waarmee eerlijke internationale handel gestimuleerd kan worden.

Daar zullen mens, milieu en bedrijfsleven veel meer van profiteren.

Wij stellen de volgende maatregelen voor:

- De onderhandelingen over TTIP, CETA en TiSA zijn niet democratisch, en worden onmiddellijk stopgezet.
- Nieuwe, transparante onderhandelingen worden gestart. Deze hebben als uitgangspunt eerlijke handel, bescherming van mens en milieu, burgerrechten en vrije informatie.
- Burgers dienen vanaf het begin betrokken te worden bij de onderhandelingen via E-democracy en burgertoppen.
- Alle(handels)verdragen dienen door de bevolking gesteund te worden via een referendum, *voordat* Nederland iets ondertekent.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

De Piratenpartij wil alle mensen op de wereld gelijke kansen bieden om te groeien. Ontwikkelingshulp moet gericht zijn op het versterken van de positie van burgers in ontwikkelingslanden. We willen daarom lokaal hulp bieden en de lokale economie versterken. Het uitgangspunt is dat we mensen niet afhankelijk maken, maar slagvaardiger maken. Daarom moet informatie, kennis en expertise ook voor mensen in ontwikkelingslanden zo gemakkelijk en breed mogelijk toegankelijk zijn.

Delen van kennis

De bevolking in ontwikkelingslanden kan enorm profiteren van de overdracht van kennis en expertise. Verspreiding van technologische kennis door middel van open source geeft mensen en organisaties ook meteen de mogelijkheid om zélf met die technologie aan de slag te gaan.

Bio-/farmaceutische patenten en ontwikkelingslanden

Patenten maken medisch onderzoek, behandelingen, therapie en medicijnen steeds duurder. Burgers in ontwikkelingslanden krijgen hierdoor geen toegang tot adequate medische zorg. De economische invloeden en belangen van farmaceutische bedrijven moeten aan banden worden gelegd.

Hulp bij vrije internettoegang voor landen met beperkte toegang

Internet biedt mogelijkheden om de zelfbeschikking van mensen te vergroten. Daarom is het belangrijk dat Nederland een proactieve houding aanneemt in de bescherming van een vrij en open internet, ook buiten ons eigen grondgebied.

Eerlijke handel

Om ontwikkelingslanden een eerlijke kans te geven, dienen we ze niet te benadelen door handelsverdragen als TTIP, CETA en TiSA. We dienen eerlijke handel te stimuleren, zoals beschreven in het Alternative Trade Mandate.

Kennis, ontwikkelingslanden en klimaatverandering

We gebruiken onze kennis(bijvoorbeeld op het gebied van watermanagement) om ontwikkelingslanden te helpen met de gevolgen van klimaatverandering.

VLUCHTELINGEN

Onze inspanningen moeten vooral gericht zijn op het bestrijden van de *oorzaken* waardoor mensen vluchten. Wanneer zij echter toch *moeten* vluchten dienen wij hun mensenrechten te beschermen. Vluchtelingen zijn mensen in nood en verdienen onze steun. Wij willen mensensmokkel tegengaan. We gaan niet inzetten op een ontmoedigingsbeleid. Vluchtelingen die asiel aanvragen in de EU dienen naar rato te worden opgevangen.

Voorkomen is beter dan genezen

Hoe meer vluchtelingen om hulp vragen, des te groter onze inzet moet zijn om de redenen waarom deze mensen op de vlucht zijn aan te pakken. Mensen die in conflictzones en oorlogsgebied wonen zullen *blijven* vluchten. Nederland moet zich richten op het bewerkstelligen van veiligheid van mensen in conflictgebieden in een dialoog met alle betrokken partijen (bondgenoten én niet bondgenoten) in het belang van de mensen die daar wonen.

Duidelijkheid voor vluchtelingen

Het proces bij aankomst dient transparant, duidelijk en soepel te verlopen, zowel voor vluchtelingen als de lokale bevolking. Mensen die uit een crisissituatie gevlucht zijn worden nu vaak ruim een jaar in onzekerheid gehouden. Aanvraagprocedures dienen te worden versimpeld en verkort door onnodige regels te schrappen.

Duidelijkheid voor Nederlanders

De komst van migranten leidt begrijpelijk tot spanningen in onze samenleving. Mensen voelen zich boos en onveilig. Daarom is het nodig dat we van tevoren geïnformeerd worden over vluchtelingenopvang. Buurtbewoners worden nu achteraf geïnformeerd over plannen voor grootschalige opvang. Hierdoor is er geen echte inspraak mogelijk. Wij zijn voorstanders van kleinschalige opvang.

De transparantie rondom financiële belangen in de afwegingen rondom de organisatie en opvang van vluchtelingen laat veel te wensen over. Het zou niet nodig moeten zijn dat burgers en journalisten WOB-procedures nodig hebben om hier duidelijkheid over te krijgen.

Participatie

We moeten proberen te bewerkstelligen dat mensen zo snel mogelijk zelfvoorzienend worden en zo weinig mogelijk een beroep hoeven te doen op ons sociale stelsel. Dat betekent bijvoorbeeld gemakkelijk een snelle toegang tot scholing en de arbeidsmarkt.

Vluchtelingen zijn ontheemde mensen die wellicht weer naar huis willen als het veilig genoeg is. Daarom willen we ons richten op de keuze om terug te gaan *makkelijker* te maken en niet de keuze om hier te blijven *moeilijker* te maken. De keuzevrijheid van de vluchtelingen zelf weegt hier voor ons het zwaarst.

Economische migranten

Wanneer mensen zelfvoorzienend zijn, is er geen reden om ze ervan te weerhouden zich hier te vestigen, ongeacht herkomst. Mensen die meedraaien in onze samenleving en het arbeidsproces, leveren een bijdrage aan onze economie en maatschappij.

We zouden mogelijkheden van een variant van het 'green card' systeem kunnen onderzoeken, waarin de ruimte op onze interne arbeidsmarkt medebepalend wordt voor het aantal immigranten dat we toelaten. Door economische migranten een legale route te bieden worden mensensmokkelaars buitenspel gezet. In plaats van €10.000,- te besteden aan een mensensmokkelaar kan een ticket voor €500,- gekocht worden. Het restant wordt geïnvesteerd in het opbouwen van een nieuw bestaan.

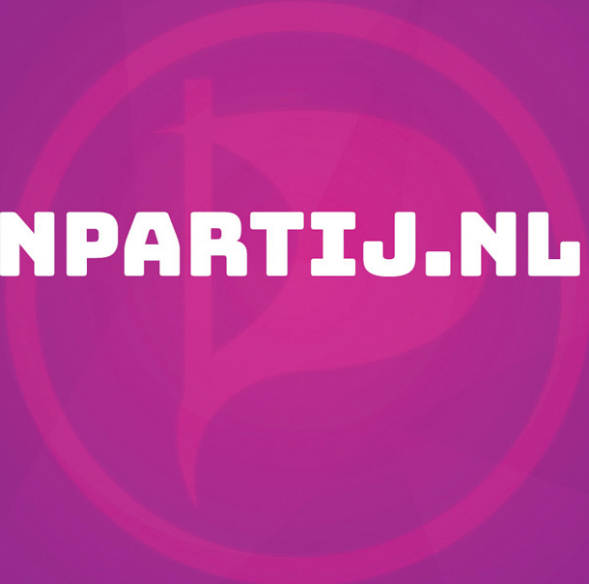
- 1) <https://www.nrc.nl/nieuws/2014/01/31/35-gemeenten-tekenen-wietmanifest-joint-regulation-a1427544>
- 2) <http://www.encyclo.nl/begrip/audit%20trail>
- 3) https://en.wikipedia.org/wiki/Open_science
- 4) https://en.wikipedia.org/wiki/Evidence-based_policy
- 5) <https://www.politie.nl/themas/anpr.html>
- 6) https://nl.wikipedia.org/wiki/Radio-frequency_identification
- 7) <https://nl.wikipedia.org/wiki/Openourcesoftware>
- 8) http://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/bijzondere_regelingen/goede_doelen/algemeen_nut_beogende_instellingen/belastingregels_algemeen_nut_beogende_instellingen
- 9) <https://www.cpb.nl>
- 10) <http://www.globaljustice.org.uk/european-alternative-trade-mandate>

DANKWOORD

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Donec vel ultrices leo. Mauris quis sapien a tortor iaculis viverra. Suspendisse ornare erat orci, at pulvinar lorem eleifend non. Curabitur bibendum tortor vitae libero efficitur varius. Morbi id tempus tortor, in sodales metus. Maecenas tempor nulla ac lectus rhoncus laoreet. Quisque consectetur egestas elit, vel feugiat ex facilisis non. Proin semper id risus vitae ultrices. Vivamus egestas urna at augue imperdiet, quis rhoncus erat aliquet. Quisque egestas ultricies cursus. Maecenas non sapien arcu. Proin ut tellus et ex blandit pretium. Ut imperdiet justo a maximus porta. Donec feugiat dui metus, non feugiat lacus gravida a. In hac habitasse platea dictumst.

Aenean commodo, dui id fermentum vulputate, elit elit consectetur nisl, ac mollis lectus ex id lorem. Nulla dignissim neque eu nunc aliquam, feugiat tincidunt nulla gravida. Vivamus vitae libero vel elit auctor consectetur. Praesent id arcu sit amet ante blandit suscipit sed quis leo. Ut eget urna interdum, egestas lacus vitae, maximus lectus. Integer nunc nibh, ultricies eget tellus et, commodo sodales nisi. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus et ultrices posuere cubilia Curae; Nam eget varius nunc. Interdum et malesuada fames ac ante ipsum primis in faucibus. Vivamus luctus, augue rutrum condimentum gravida, neque quam sodales turpis, non porttitor velit tellus et purus. Quisque dolor ligula, congue quis aliquet sit amet, faucibus in est. Nam tincidunt non ipsum nec tempus. Ut hendrerit sodales purus ac efficitur. Nullam nisi metus, suscipit sit amet sollicitudin quis, rutrum quis libero. Vestibulum ante ipsum primis in faucibus orci luctus et ultrices posuere cubilia Curae;

Nullam eu varius massa. Maecenas pulvinar turpis vitae efficitur sagittis. Pellentesque sollicitudin, nisi at lacinia rutrum, ligula eros commodo nibh, et sodales sem sapien dapibus nunc. Suspendisse mattis viverra magna non elementum. Sed dapibus mi eu risus venenatis elementum. Duis interdum neque diam. Donec porta ante urna, id tristique sapien pharetra et. Curabitur nec arcu nulla. Ut volutpat congue feugiat.

The logo of the Dutch Pirate Party (Piratenpartij) is centered in the background. It consists of a stylized white pirate ship's sail inside a white circle, all set against a dark purple background.

PIRATENPARTIJ.NL